

עזראים מחנכים בדרך

תרבות ויצירה

מערך לקבוצת נירים

הנחיה

אביאל פרנס
אפי הורוביץ
דניאלה פייראזין
לירן גרוס
שאול דה-מלאך

כתיבה

מיכל שורץ

עיצוב גרפי ועימוד

אפרת רוכברגר

עיצוב כריכה

גליה ניקולין, מרוויליקס

בהוצאת

עזרא - תנועת הנוער התורני לאומי בארץ ישראל
מחלקת הדרכה
רח' בית הדפוס 11, ירושלים
טלפון: 02-5371640 | פקס: 02-5372639
Mhadracha@ezra.org.il | www.ezra.org.il
תנועת הנוער עזרא
© כל הזכויות שמורות, ירושלים, תשע"ח
יש לשים לב כי חלקים מחוברת זו טעונים גניזה

תוכן העניינים

4.....	הקדמת המזכ"ל.....
5.....	הקדמת מחלקת הדרכה.....
7.....	מערך "תרבות ויצירה" - .....
8	פעולה ראשונה.....
26.....	פעולה שניה.....
36.....	פעולה שלישית.....
47.....	פעולה רביעית.....
57.....	פעולה חמישית.....
62.....	איך עובדים עם תוכן בתנועה שלנו?.....
65.....	בניית מערך.....
68.....	מתודיקה.....
74.....	פרויקט.....
77.....	נספח הגיל המודרך.....
81.....	טבלת תכנון.....

תרבות היא מילה חמקמקה ביותר. במקרים רבים אפילו אותם שמשתמשים במילה זו, לא מבינים אותה באותו האופן. רק תחשבו על צירופי המלים הנוגעים לכך - תרבת גבוהה, תרבות המערב, שבת תרבות, תרבות יהודית, תרבות הדיור, תרבות ארגונית. בכל אחד מצירופים אלו, המילה תרבות מתארת משהו קצת שונה. אז מה היא תרבות ולמה כל כך חשוב לעסוק בה?

אנחנו חלק מתרבות שצורכת כל הזמן רעיונות - אנחנו קוראים ספרים (שמישהו כתב), לובשים בגדים (שמישהו עיצב), רואים במסכים (שמישהו הינדס ואף יצק לתוכם תוכן). תרבות היא המרחב הבלתי נראה שבתוכו כולנו חושבים, פועלים וחיים. היא משפיעה עלינו בין אם נרצה או לא. היא מעצבת לנו את מסגרות החשיבה, עוד לפני שאנחנו יוצקים לתוכם תוכן. אנו מאמינים שמודעות למרחב זה, לערכים שלו, להבנה כיצד ואיך הוא פועל עלינו תאפשר לחניכים להיות מודעים לכך יותר וממילא לעבור מעמדת צרכן פסיבי ומושפע לעזראי המפתח מודעות לסביבתו ומשפר באופן מתמיד את היכולת שלו לברור מתוך בחירה מה הוא מוכן להכניס ומה לא. כיצד הוא לא רק מושפע, אלא גם משפיע ואקטיבי.

זוהי התרבות שאנו מבקשים ליצור, תרבות יוצרת אקטיבית משמעותית. התפקיד הגדול שלכם בתוך זה הוא להקנות כלים שיאפשרו להם להחליט באופן עמוק יותר ומבורר מה ואיך הם רוצים לקלוט מכחוץ ומה לא.

חזקו חברים!
שאול דה-מלאך

מדריכות ומדריכים יקרים,
בשעה טובה ולקראת שנת המאה אנחנו זוכים יחד אתכם לסיים את פיתוח תוכנית ההדרכה הרב גילאית של התנועה, לאחר שלוש שנים של עבודה. לא בכל מקום ולא בכל חברה זה דבר נפוץ, לעסוק בתכנים ברמה גבוהה. תוכן זה אומר רעיונות, ערכים ואידאליים, מחשבות. אלה (חלק) מהדברים שבונים את הזהות שלנו, ואלה הדברים שבסופו של דבר מניעים את העולם. אנחנו בתנועה חרטנו על דגלנו את הרצון לצאת מהסיסמאות ה'רגילות', להצליח לכחון דברים לעומק ולהגיד דברים שהם לא בנאליים. זאת עבודה קשה, כי בסיסמאות הרבה פעמים יש הרבה אמת. אנחנו רוצים להצליח לקחת את הסיסמאות ולהעמיק אותן לרעיונות שחיים בתוכנו, בחיים היומיומיים שלנו. ובשביל זה צריך לחשוב, להעמיק, ללמוד, להתווכח. וזו המהות של עיסוק בתוכן אצלנו בתנועה.

אתם מקבלים את החוברת הזו בסיומה של שבת שבה עסקתם בנושא החוברת. השבת הזו מגיעה בזמן של תקופת השגרה החורפית שבה יש בסניף פעילות רגילה וסדירה, וראינו לנכון לעסוק דווקא בתקופה הזו בתהליכים חינוכיים שקשורים לתוכן ולעיצוב הזהות המתפתחת של החניכים שלנו. מה זה אומר בפועל?

במהלך השבת ביררנו לעומק את הנושא שמשויך לשכבת הגיל של החניכים שלנו, ובסוף השבת קיבלנו כלים פרקטיים להטמעת התוכן. החוברת הזו היא כלי עזר להעברת הנושא לחניכים במהלך התקופה שלאחר השבת. יש שני סוגים של חוברות: בחלק מהחברות הפעולות בנויות ומסודרות עם מטרה, מבנה ומהלך ברור; בחלק מהחברות במקום פעולה בנויה יש מגוון של אפשרויות למתודות וטקסטים שמתוכן המדריך בוחר מה מתאים לו ולקבוצה שלו על פי הרציונל של הפעולה. אנחנו מרגישים שלכל סוג של חוברת יש יתרונות אחרים והיינו רוצים שכל מדריך יתנסה בשני הסוגים. לבסוף, חשוב לנו לומר מילה נוספת -

החברות האלה הן פרי של הרבה חשיבה ועבודה של פיתוח. חלק מהפיתוח הזה נעשה בעזרתכם, נציגים מהשטח - חניכים, מדריכים, מרכזות ובוגרים. חשוב לנו מאוד להמשיך לעבוד בשיתוף פעולה גם בפיתוח של התכנים, וגם לשמוע מכם משוב על מה מתאים יותר ומה מתאים פחות, כדי להצליח להיות מותאמים למה שנכון ורלוונטי לכם ולחניכים שלכם.

שימו לב -

החברת הזו בנויה בצורה של 'בנה כפי יכולתך': בכל פעולה במערכים השונים יש רציונל, שהוא מטרת הפעולה. מה אמור לקרות בה, מה המסר שאנחנו רוצים להעביר. לאחר הרציונל יש אוסף של מקורות, מתודות, קטעים וסרטונים שיכולים לשמש אתכם לטובת הרציונל שמופיע בתחילת הפעולה. שימו לב שבניגוד לחברות אחרות אין כאן פעולות מובנות, אלא האחריות היא על כל מדריכה ומדריך לעבור על החומרים ולראות מה מתאים לו ולקבוצה שלו. כך נוכל להגיע לתוצאות טובות יותר, לפעולות מדויקות ומתאימות יותר, ובע"ה לחינוך ברף גבוה כמו שאנחנו שואפים. אנו מאחלים לכולנו הצלחה בתקופה הקרובה ובכלל, שנזכה בע"ה לעבור עם החניכים שלנו תהליכים משמעותיים בבניית האישיות שלנו ושלהם. בהצלחה גדולה ובהערכה גדולה,

חזקו חברים,
מחלקת הדרכה,
ירושלים תשע"ח

עזראים מחנכים בדרך

תרבות ויצירה

פעולה א' פתיחה והצגת הנושא

רציונל ומטרת הפעולה

החניכים יחשפו להשפעה של התרבות על חיינו, יבינו כמה הם מושפעים ממסרים חיצוניים בידיעתם ושלא בידיעתם.

החניכים יחוו את הסכנה כאשר אדם חיצוני מکتוב דפוסי התנהגות ונורמה חברתית.

מטרת הפעולה היא לעורר אצל החניכים הבנה כמה הם מושפעים מהתרבות החיצונית, לעורר שאלות סביב הנושא ולגרום להם לרצות להיות אלה שמכתיבים את מה שמשפיע עליהם.

המטרה היא להציג את כל הדברים שאנחנו חשופים אליהם ביום יום. שירים, פרסומות, סרטים ועוד. אנחנו רוצים להראות מגוון, כמה זה משפיע עלינו במודע ובלא מודע. להביא להבנה שהתרבות שאנחנו מושפעים ממנה נוצרה על ידי אדם כלשהו, ובמושגים של החניכים חיינו מושפעים הרבה מאוד מלחץ חברתי (תופעת העדריות).

מתודות:

1. לוגואים-

מפזרים על הרצפה מלא לוגואים של חברות (נספח 1) על החניכים לזהות של איזה חברה כל לוגו. מטרת החניכים היא לזהות כמה שיותר לוגואים של חברות.

2. משחק התנועות -

מוציאים חניך אחד החוצה ובחרים חניך אחר שנשאר בפנים שהוא 'מלך התנועות'. 'מלך התנועות' מתחיל לעשות תנועות וכל שאר הקבוצה מחקה אותו, קוראים לחניך שבחוץ והוא צריך לגלות מי החניך שמתחיל את התנועות- 'מלך התנועות'. 'מלך התנועות' מחליף כל כמה זמן תנועה ומשתדל שהחניך לא ישים לב.

ההשפעה מתחילה בדברים קטנים שלפעמים אפילו לא שמים לב אליהם ואז כבר נוצר שינוי.

3. שעות הפנאי-

מחלקים לחניכים דפים שעליהם מצויר עיגול (נספח 2) על החניכים לחלק את העיגול בצורה של דיאגרמת עוגה לפי מה הם עושים בשעות הפנאי שלהם (מהרגע שהם חוזרים לבית הספר עד שהם הולכים לישון)

- שימוש בפלאפון- ירוק
- לראות טלוויזיה- שחור
- להיות במחשב- סגול
- לקרוא ספר- חום
- לבשל- כחול
- לעזור לאימא- תכלת
- להתנדב- צהוב
- לשחק עם חברים- אדום
- להכין שיעורי בית- אפור

במידה ועושים את הפעולה בשבת אפשר להכין כרטיסיות מראש ולסדר על ציר זמן.

4. רצוי מצוי-

מקריאים את המשפטים הבאים.

שלב א'- החניכים מתקדמים צעד כל פעם שהם מזדהים עם המשפט. לאחר שגומרים כל חניך משאיר חפץ במקום בו הוא עומד.

שלב ב'- החניכים מתקדמים צעד כל פעם שהם חושבים שכך הם רוצים להיות.

עיבוד- האם יש פער בין הרצוי למצוי?
מה גורם לפער הזה? מה אפשר לעשות כדי לצמצם את הפער?

משפטים: (משפטים אלה נועדו להדגים, חשוב להוסיף משפטים נוספים שמתאימים לנורמות של החניכים הספציפיים שלכם)

רצוי

- שירים משפיעים על הנפש לכן לא כדאי לשמוע כל שיר
- פרסומות גורמות לנו הרבה פעמים לקנות דברים שלא התכוונו מראש
- השימוש בפלאפון/מחשב נותן תחושה ממכרת ולא שמים לב שמתעסקים בו הרבה זמן
- מחקרים מראים ששימוש ממושך במחשב גורם להפרעות בריכוז של האדם ופוגע בקשרים החברתיים שלו
- מחקרים מראים שכמות הזמן האידיאלית לשימוש במחשב לילדים היא כ-20 דקות ביום.
- כאשר אני נמצא ליד אנשים שאני אוהב חשוב לי להתייחס אליהם ולא לאנשים שבפלאפון.

מצוי

- אנחנו יודעים לצטט מלא פרסומות
- הרבה זמן מהיום אני יושב מול מסך
- הרבה מהשירים שאנחנו שומעים הם בלועזית ולא בעברית
- החברים שכותבים הודעות בפלאפון יותר מעניינים מהחברים שמולי
- הרבה פעמים כשמתחילים לשחק במחשב רק לקצת זמן מורחים שם את הזמן להרבה יותר ממה שהתכוונו
- הרבה פעמים אנשים מדברים בפלאפון במקום לדבר עם האנשים שאיתם

סרטונים

1. אנדרדוס שבויים בהייטק

[Kmp8BBwD60o=https://www.youtube.com/watch?v](https://www.youtube.com/watch?v=Kmp8BBwD60o)

הסבר: בסרטון אפשר לראות שהאנשים האלה שבויים בעבודה שלהם, בתוך נורמה חברתית שכזאת שכולאת אותם.

עיבוד-

מה הכוונה להיות שבוי במשהו?

איך מרגיש אדם שבכלא? מה הם אומרים בפזמון, מה קורה בעבודה שלהם?

האם לפעמים גם אנחנו שבויים בדברים?

2. קוקה קולה פרסומת מפעל האושר

<https://www.youtube.com/watch?v=-IgMXhxN6e8>

הסבר: אנו רואים שפרסומת שהיא דבר חיצוני יכולה כל כך להשפיע עלינו ולגרום לנו לחשוב או לעשות דברים מסויימים.

עיבוד-

מי רוצה לשתות קולה?
מה מפיקי הסרטון רוצים למכור לנו?
האם זה הגיוני שמשקה יגרום לנו להיות מאושרים באמת?

3. השפעת הסביבה - Brain Games - Social Conformity

<https://www.youtube.com/watch?v=o8BkzVP19v4&t=131s>

הסבר: בניסוי זה אנחנו רואים את השפעת הסביבה עלינו. עד כמה ששינוי חברתי יכול לגרום לשינוי התנהגות כלשהו.

עיבוד-

איך מרגישה האישה שלובשת את הסוודר הסגול?
למה היא נעמדת?
אתם גם הייתם נעמדים אם הייתם בחדר כזה?
יש לפעמים מצבים שאנחנו מתנהגים כמו האישה בסגול?

4. ניסוי על התת מודע - The Monkey Business Illusion

https://www.youtube.com/watch?v=IGQmdoK_ZfY

עיבוד-

מדוע לא שמנו לב לגורילה שעברה ולמסך שהוחלף?
מה זה אומר תת מודע?
יש לכם מקרים שאתם יכולים לחשוב שהתת מודע השפיע על ההתנהגות שלכם והבחירות שלכם?

1. [שוקי/אודי דויד](https://www.youtube.com/watch?v=UPZoilfxNBU) <https://www.youtube.com/watch?v=UPZoilfxNBU> (נספח 3)

שוקי חיי את חייו ככה משום שיש נורמה חברתית שגורמת לו להתנהג ככה. הוא לא חושב למה הוא עושה דברים ולא עוצר לחשוב מה הלאה, הוא נכנע ללחצים החברתיים שדוגלים בכסף וקריירה.

עיבוד:

מה המטרה של שוקי? למה שוקי הולך לעבוד? האם גם אנחנו קצת שוקי?

2. חנן בן ארי / למה לנו לרדוף אחרי הזנב של עצמינו

<https://www.youtube.com/watch?v=VxnJleMGZG8> (נספח 4)

השיר הזה מתאר ביקורת על התנהלות חיים של רדיפה אחרי הדבר הבא. הצורך לרדוף אחרי משהו כי כולם רודפים אחריו וכי החברה תובעת א זה ממני..

עיבוד:

מה השיר הזה בא להגיד? מה המרוץ שמתואר פה בשיר? האם גם אנחנו רודפים אחרי הזנב של עצמינו?

3. בגדי המלך החדשים (נספח 5)

עיבוד:

האם למלך באמת היו בגדים חדשים? מה גרם לו לחשוב את זה? למה כל תושבי הממלכה התנהגו באותה צורה? מה גרם לממלכה לשנות את דעתה לגבי בגדי המלך? מה הם הכינוי? האם גם אנחנו מתנהגים כמו אנשי הממלכה ועושים דברים כי מישהו אחר גרם לנו לכך?

1. מידת הזהירות מתוך מסילת ישרים (הרמח"ל)

הנה עניין הזהירות הוא שיהיה האדם נזהר במעשיו ובענייניו כלומר: מתבונן ומפקח על מעשיו ודרכיו, הטובים הם אם לא. לכלתי יעזוב נפשו לסכנת האבדון חס ושלום, ולא ילך במהלך הרגלו כעיוור באפלה.. ההולך בעולמו בלי התבוננות אם טובה דרכו או רעה, הנה הוא כסומא ההולך על שפת הנהר, אשר סכנתו וודאי עצומה ורעתו קרובה מהצלתו. כי אולם חסרון השמירה מפני העיוורון הטבעי, או מפני עיוורון הרצוני, דהיינו סתימת העיניים בבחירה וחסף, אחד הוא. (מידת הזהירות מסילת ישרים)

עיבוד: מה היא מידת הזהירות? מה הכוונה ללכת כעיוור באפלה? איזה תחושה מרגישים כשהולכים בחושך? מתי אנחנו יכולים להיות כמו העיוור ההולך באפלה? מה צריך לשים לב?

2. שו"ת אגרות משה (הרב משה פיינשטיין 1895-1986. היה מגדולי פוסקי ההלכה החרדים לאחר השואה, יושב ראש מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל בארצות הברית).

”והנה במדינתנו מרוב הברכה שנתן השי"ת יש רצון ותאווה גדולה להנאות עוה"ז בכל התענוגים שקורין לזה גוד טיים שגם זה דבר המקלקל את האדם מאד שמרגיל את יצרו להתאוות לדברים שאין צורך בהם ומשחית את מידותיו עד שנהפך לחיה רעה, ומתחלה מבקש לתאוותיו איזה דבר היתר מרומה וכשאי אפשר לא ימנע אף באיסור עד שלהצדיק מעשיו נעשה גם לכופר ח"ו וכמאמרם לא עבדו ישראל ע"ז אלא להתיר עריות, והתורה הקפידה מאד על כך בעיקר בחינוך הילדים כדחזינן מדין בן סורר שעל ריבוי תאווה דהיתר חייבתו תורה משום שזה יביא אותו לבסוף להיות ליסטים ורוצח וגם כופר בכל התורה.”

עיבוד -

מה עמדתו של הרב פיינשטיין ביחס לגוד טיים? מה גורם לאדם להיפך למין'חיה רעה? מה הכוונה תאוה מדומה? למה התרבות של התאוה יכולה להביא אותנו?

נספחים -

נספח 1 - לוגואים

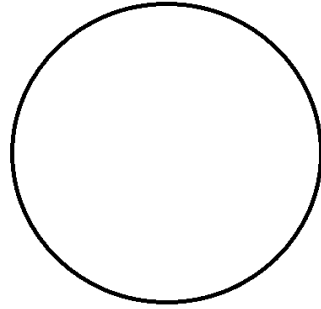
	הכי בבית בעולם
	טבעי שלא תשלוט בעצמך
	כי לגוף אין חלקי חילוף

	<p>טעם החיים</p>
	<p>התשוקה למשקפיים</p>
	<p>לפנק לפנק לפנק</p>

	<p>עושים באהבה או שלא עושים בכלל</p>
	<p>1-800-400-400</p>
	<p>המחיר נמוך מידי</p>

	<p>מזרן? מזרון? פשוט תגיד _____</p>
	<p>מה שטוב באינטרנט</p>
	<p>סימן שלא התפשרתם</p>
	<p>תנו למספרים לסדר לכם את החיים</p>

נספח 2- דיאגרמת עוגה

שימוש בפלאפון- ירוק

לראות טלוויזיה- שחור

להיות במחשב- סגול

לקרוא ספר- חום

לבשל- כחול

לעזור לאימא- תכלת

להתנדב- צהוב

לשחק עם חברים- אדום

להכין שיעורי בית- אפור

נספח 3- שוקי

איש אחד, נקרא לו שוקי,
חי במרוץ מול השעון
שעות נוספות עובד הוא שוקי
כמו הלחות בים תיכון
אשתו של שוקי מתוסכלת

היא לא רוצה גם לא מיליון
היא רק רוצה אותו בבית
לא עוד חופשה בבית מלון

שוקי, שוקי
תפסיק לחלום, תתחיל לחיות חלום
מתי תאמין, שוקי
מזונותיו קצובים לו לאדם
לא יעזור לך לירוק פה דם
כשתתעורר אולי יהיה כבר מאוחר,
שוקי

את בנו קילח בן חודשיים
הנכד כבר חוגג מצוות
והילדה בת השנתיים
בתה לומדת בגרויות
החברים אומרים לו שוקי
מתי תתחיל לחיות חבר?
מהסיגר לא נהנית
גם לא מווילת הפאר

שוקי שוקי...
בשיבה טובה נפטר הוא שוקי
לא, אין לו קבר מזהב
גם זוג גרביים לא לקח לו
צלול חלקית עולם עזב
שוקי שוקי...

אולי אנחנו גם קצת שוקי
רודפים אחרי חלום מוכסף
כל רגע דל יקר כמו אלף
ולא כל הנוצץ זהב

נספח 4- למה לנו לרדוף? חנן בן ארי

למה לנו לרדוף אחרי הזנב של עצמנו
למה לנו לרדוף?

רצינו לשיר, רצינו לשמוח
לרקוד כמו שילדים בגשם הראשון
אבל החיים, הם מרוץ של כח
החיים הם מרוץ של כוח
אנחנו רוצים רק לנשום

למה לנו לרדוף אחרי הזנב של עצמנו...

רצינו לאט, רצינו בנחת
לפרוס את הלחם
לקחת את הילדים ברגל אל הגן
אבל האנושות, בטירוף הדעת
אנושות בטירוף הדעת
אנחנו רוצים רק לישון...
אז תנו לנו שנ"צ!

איך מרוב מטרות לא רואים את היעד?
למה לנו לרדוף
איך לכל השדים לא סוגרים את הפער?
למה לנו לרדוף

אדם לעמל - יולד
הכסף לא בא - לכד
אדם לעולם - ירד
וימשיך לעבוד - לעד
תעצור לשנייה - בצד
תצא לשדה - בדד
נקה קצת את המדד
תשאל את המיוחד - למה?!

רצינו לשיר, רצינו לשמוח
לרקוד כמו שילדים
בגשם הראשון
אבל החיים, הם מרוץ של
כוח
החיים הם מרוץ של כוח
אנחנו רוצים רק לנשום

למה לנו לרדוף אחרי הזנב של עצמנו...

נספח 5- סיפור בגדי המלך החדשים

פעם אחת, לפני הרבה שנים, חי מלך שאהב מאוד בגדים יפים. ארון הבגדים שלו היה כה חשוב בעיניו, שהיו לו יותר חיטים מחילים. בכל יום היה עורך טקס חגיגי, רק כדי להתפאר בבגדיו המגונדרים. ולכל שעה משעות היום היה לו בגד מיוחד.

האנשים בממלכה נאלצו ללכת לטקסים כה רבים, שלא נשאר להם זמן לעבוד.

אבל המלך לא הבין איזה נזק הוא גורם לממלכה. הוא המשיך לצעוד ברחובות ולהתפאר בבגדיו החדשים.

בירת הממלכה הייתה גדולה ויפה.

תיירים באו מרחוק כדי להתפעל ממנה - והמלך ניצל זאת כדי לערוך עוד ועוד טקסים ומסיבות.

החיטים שלו נאלצו לעבוד מסביב לשעון, כדי לעמוד בדרישותיו למחלצות חדשות.

חדר ההלבשה של המלך היה ענקי, כמו אולם ריקודים.

כל בוקר התכונן המלך בשפע הגלימות, המעילים והכתרים, כדי לבחור תלבושת לאותו היום. משרתיו המתינו בדאגה מוחץ לדלת, עד שיחליט.

יום אחד הופיעו בעיר שני זרים:

שועל בשם "מחט", וקוף שקרא לעצמו "חוט".

הם התיימרו להיות חיטים מומחים מארץ רחוקה, אשר באו לארג למלך מערכת בגדים, שאין יפה ממנה בעולם כולו.

למעשה, הם היו רמאים ונוכלים.

כשהגיעו לארמון, השתחוו חוט ומחט לפני המלך ואמרו: "הוד מלכותך, הבד

שלנו לא רק מקסים ונהדר, יש לו גם תכונה מופלאה: טיפשים לא יוכלו לראותו.

”מצוין! חשב המלך, שילוב של יופי וחוכמה!”

ומיד ציווה על החיטים להתחיל במלכה.

לאחר שקיבלו המון כסף כדי לקנות חומרים, התיישבו חוט ומחט מול הנול והעמידו פנים שהם אורגים.

חוטי הכסף והזהב שהם הזמינו היו מוסתרים בחדרם, אבל רחש הנול הריק שלהם נשמע בארמון עד מאוחר בלילה.

כולם התרשמו מחריצותם הרבה.

המלך התפוצץ מסקרנות בקשר לבגדיו החדשים.

לכסוף שלח את יועצו הבכיר ביותר לראות איך מתקדמת העבודה.

היועץ המסכן נדהם: הוא לא ראה את הבד, שהאורגים הציגו לפניו בגאווה!

”האומנם אני טיפש כזה? חשב בדאגה. אעמיד פנים שראיתי...”

כדי שהמלך לא יחשוד בו, חזר היועץ ובפיו הלולים וחשבונות:

”העבודה מתקדמת להפליא, מלכי.

אילו דוגמאות, אילו צבעים!

עין לא ראתה...”

המלך היה מאשר.

”תנו לחיטים כל מה שיבקשו”, ציווה, ”אל תחסכו פרוטה!” וכך זרמה לחדר עבודתם של החיטים תהלוכה אינסופית של משרתים, ובדיהם חוטים יקרים מפז; את כל אלה הסתירו החיטים במחבוא והמשיכו להתחזות כאורגים.

ושמועה חלפה בעיר: חג לאומי יוכרז לכבוד בגדי המלך החדשים, והמלך יציג אותם לצבור במצעד מיוחד!

לבסוף לא התאפק המלך ונכנס בעצמו לחדר האריגה. כמה הופתע כשלא ראה את הבד הנהדר, שהחייטים "הראו" לו!

"אוי לי!" חשב, "האומנם אני טיפש? מדוע אינני רואה דבר?"

אבל מיד קרא בקול: "נפלא! מקסים! איזו עבודה נהדרת!"

ליתר ביטחון, כנס ועדה מיוחדת והעניק לצמד הנוכלים ברב טקס את אות הכבוד הממלכתי של מסדר החייטים.

אנשי העיר התגודדו מחוץ לחלונם של החייטים, כדי להתפעל מיפיים של הבגדים החדשים, שהיו "כמעט מוכנים".

איש לא העז להודות שאינו רואה דבר, פן יחשבו אותו שכניו לטיפש.

מדי פעם קראו הרמאים הפיקחים למלך, ל" מדידות אחרונות".

המלך, בכותנתו לעורו, ניסה לשווא לגלות במראה ולו שמץ מבגדיו החדשים,

בעוד חוט ומחט מחמיאים לו על הופעתו.

סופסוף הגיע היום הגדול.

בראש, מתחת לחופה מיוחדת, צעד המלך - עירום, פרט לכותנתו.

אחריו צעדו החייטים המומחים, שהעמידו פנים כאילו הם נושאים את השוכל הארוך של גלימתו החדשה.

אנשי העיר הנרגשים הצטופפו בצידי הדרך, והריעו בראותם את התהלכה המתקרבת.

כולם פרצו בתשואות למראה המלך, הצועד מולם בחגיגות, וצעקו:

"איזה גלימה מרהיבה! והשוכל! מעולם לא נראה מלכינו הדור כל - כך!"

אבל לפתע נשמע קול קטן וצלול מעל רחש ההמון.

"אבא, אמר הקול בפליאה, המלך לא לובש שום דבר!"

האב נבוך ניסה להשקיט את ילדו.

“אל תדבר שטויות, לחש.

אבל הילד חזר על דבריו בכל רם, והקהל הצטרף אליו: המלך עירום!!!”
מרב שמחה אין עוד צורך להעמיד פנים, פרץ הקהל כולו בצחוק גדול.

לבסוף, אפילו המלך התחיל לצחוק!

הוא צחק על טיפשותו ועל פיקחותם של חוט ומחט.

הוא צחק על טיפשותם של כל אלה שפחדו להראות טיפשים, והעמידו פנים
כאילו הם רואים דבר שאינו קיים:

כי עדיף להודות בטיפשות, מאשר להתחזות כחכם.

פעולה ב'

”רק דגים מתים שוחים עם הזרם” – הפיכה מסביל לפעיל

רציונל ומטרות הפעולה

יש שני סוגים של אנשים בעולם. יש אנשים שנותנים לחיים לקרות להם, ויש אנשים שמנתבים את החיים של עצמם. אנחנו רוצים לחנך את חניכינו להיות אנשים מהסוג השני. אנשים פעילים שמנתבים את החיים שלהם למקום הנכון, בתוך הבנה ובחירה.

מתוך הבנה כמה הסביבה משפיעה עלינו החניכים יבינו את הצורך להיות אקטיביים בכל התחומים.

מטרת הפעולה היא ההבנה הזו, ושהחניכים יפגשו עם מצבים שבהם הם יכולים לבחור להיות פעילים או סבילים ויקבלו כלים איך מתמודדים עם הבחירה.

מתודות

1. המלך אמר:

משחקים המלך אמר. בוחרים חניך שהוא 'המלך'. כל פעם החניך מצווה על שאר החניכים לעשות תנועה/משימה אך רק כאשר הוא מתחיל את המשפט- 'המלך אמר'. על החניכים לבצע את המשימה. המטרה של המלך היא לבלבל את הנתינים של הממלכה ולגרום להם לבצע משימה בזמן שאינם אמורים (כאשר לא המלך לא אומר 'המלך אמר') או לא להצליח לבצע את המשימה שביקש מהם.

עיבוד – מה יותר כיף, להיות המלך או להיות הנתינים? מתי בחיים אתם בעמדת המלך? ומתי בעמדת הנתינים?

2. משחק השרשרת:

משחקים את משחק השרשרת: כל חניך מקבל פתק עם הוראה לעשות פעולה מסוימת אחרי שחניך אחר עושה פעולה אחרת. מתחילים מהוראות פשוטות עד שמגיעים לפעולות לא הגיוניות. מטרת המתודה לראות מתי החניכים מפסיקים להקשיב להוראות (נספח 1)

עיבוד - מי שהפסיק לעשות את הפעולה, למה הוא הפסיק? איך הסביבה הגיבה כאשר החניך הפסיק את הרצף? מה הגבול האדום שבו הייתם מפסיקים לעשות את מה שמבקשים מכם?

3. מוביל ומובל - (להביא צעיפים כמספר החניכים בקבוצה)

קבוצות עם מספר חניכים גדול - מחלקים את הקבוצה לזוגות. אחד מבני הזוג מכסה את עיניו והמדריך נותן משימות, על החניכים לבצע את המשימות בעיניים מכוסות.

קבוצות עם מספר חניכים קטן - מכסים את העיניים של כל החניכים מלבד חניך אחד. כל החניכים עומדים בשורה ומחזיקים ידיים, המדריך יוצר מעין מסלול מכשולים והחניך עם העיניים הפתוחות מוביל את החניכים לעבר הסוף. המטרה שכל החניכים יצליחו להגיע לסוף בלי לגעת במסלול.

עיבוד - שואלים את החניכים עם העיניים המכוסות איך הם הרגישו כאשר הם היו מובלים.

שואלים מתי אנחנו בחיים צריכים לתת אמון ולהיות מובלים ומתי צריכים בכוח להוריד את הכיסוי?

4. סיטואציות -

שלב א: מקריאים סיטואציות (נספח 3). בכל סיטואציה החניכים צריכים להגיד מה הם היו עושים בסיטואציה.

שלב ב: מביאים רשימת תגובות אפשריות במצבים בהם יש צורך להתנהג אחרת מכולם ומחלקים ביחד עם החניכים לתגובה נכונה ותגובה לא נכונה.

מקורות תורניים

1. "במקום שאין אנשים" (מסכת אבות פרק ב משנה ה)

הוא היה אומר: אין בור ירא חטא, ולא עם הארץ חסיד, ולא הביישן למד, ולא הקפדן מלמד, ולא כל המרבה בסחורה מחכים. ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש. (אבות פרק ב משנה ה)

שאלה מכוונת - מה פירוש המשפט ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש? למה חשוב להיות איש דווקא במקום שאין אנשים?

2. "אחד היה אברהם" (ר' נחמן מברסלב, ליקוטי מוהר"ן)

'אחד היה אברהם'. שאברהם עבד ה' רק על ידי שהיה אחד שחשב בדעתו שהוא רק יחידי בעולם, ולא הסתכל כלל על בני העולם, שסרים מאחרי ה' ומונעים אותו, ולא על אביו ושאר המונעים, רק כאילו הוא אחד בעולם וזהו: 'אחד היה אברהם'. וכן כל הרוצה לכנוס בעבודת ה', אי אפשר לו לכנוס כי אם על ידי בחינת שיחשוב שאין בעולם כי אם הוא לבדו יחידי בעולם ולא יסתכל על שום אדם המונעו, כגון: אביו ואימו או חותנו ואשתו ובניו וכיוצא, או המניעות שיש משאר בני העולם, המלעיגים ומסיתים ומונעים מעבודתו יתברך. וצריך שלא יחוש ויסתכל עליהם כלל רק יהיה בכחינת: 'אחד היה אברהם' כאילו הוא יחיד בעולם כנ"ל

שאלה מכוונת - מה היה קורה אם לאברהם לא היה את האומץ להיות "אחד"? למה כדי לגלות את הקב"ה אברהם היה צריך להיות "אחד"? האם להיות 'אחד' זה אומר בדידות והתרחקות מהסביבה?

חשוב להדגיש לחניכים את חייו של אברהם אבינו. איש ציבור שהיה מעורב בחברה. אירח אורחים, גייר אנשים יחד עם שרה אשתו. לא התבדל והתנתק מהסביבה הטבעית שלו.

3. נחשון בן עמינדב - (שמות י"ד, י' + גמרא מסכת סוטה ל"ז ע"א)

"וּפְרָעָה, הַקְרִיב; וַיִּשְׂאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרִים נֹסְעֵי אַחֲרֵיהֶם, וַיִּירָאוּ מְאֹד, וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל ה'."

מתוך שהיו עומדין ונוטלין עצה אלו באלו קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה

שאלה מכוונת- היו כ"כ הרבה אנשים שראו את המצב, מה נתן לנחשון בן עמינדב את האומץ לקפוץ לים? מה הסכנה במעשה כזה?

סרטונים

1. ניסוי המעלית

<https://www.youtube.com/watch?v=cfOpZ6hvJC8>

עיבוד:

מדוע האנשים מסתובבים? מה האדם שמסתובב מרגיש? האם אתם הייתם מסתובבים? יש מקרים שאפשר להרגיש כמו האנשים שהסתובבו?

2. המופע של טרומן-

<https://www.youtube.com/watch?v=86GhJ3xgx8M>

עיבוד:

מה הפחד שלו לצאת החוצה? איפה החיים האמיתיים מבחינתו? מה הוא מרגיש לפני ההחלטה לצאת?

3. מלך האריות- הקטע של סימבה שכחת מי אתה

עיבוד:

מה מופסה אומר לבנו סימבה? מדוע? מה מרגיש סימבה? מה גורמת לו האמירה של אביו?

4. אני יכול יעקב שוואקי

<https://www.youtube.com/watch?v=C3nF2KHmQ60>

I can be stronger אני יכול להיות חזק יותר

I can be braver אני יכול להיות אמיץ יותר

I can be, I can be anything אני יכול להיות כל דבר

Anything I wanna be כל דבר שאני רוצה להיות

Ooohh anything I wanna be

I have the power יש לי את הכוח

I have the courage יש לי את האומץ

I am a hero אני גיבור

Everything I need is inside of me כל דבר שאני צריך נמצא בתוכי

Is inside of me נמצא בתוכי

עיבוד:

מה הקליפ הזה בא להגיד?

מה הכוונה שהוא יכול הכל?

מה הילדים מרגישים כשהם במחנה קיץ עם כל שאר החברים?

1. סיפור הביצה שהתחפשה

עיבוד -

מה גרם לכיצה לרצות להיות משהו אחר? מה הביצה הרגישה? מה הבינה הביצה בסוף? מתי אנחנו בחיים מנסים להיות קצת כמו מישהו אחר? מה ההרגשה שלנו אז? מה יעזור לנו לרצות להיות מי שאנחנו ולא מישהו אחר?

2. סיפור מרוץ הצפרדעים:

היה היה פעם מרוץ של צפרדעים.

המטרה הייתה להגיע לקצה העליון של מגדל גבוה

המרוץ התחיל

הרכה אנשים התכנסו כדי לראות אותן ולתמוך בהן

למעשה, האנשים לא האמינו שהצפרדעים מסוגלות להגיע עד למעלה.

כל המשפטים שנשמעו היו מסוג:

”אין טעם!!!”

הן לא יצליחו אף פעם!”

הצפרדעים התחילו לאט לאט להתייאש, חוץ מאחת שהמשיכה לטפס.

האנשים המשיכו:

”...באמת חבל על הזמן!!! הן לא יצליחו לעולם! ...”

הצפרדעים הרימו ידיים, חוץ מאחת שהמשיכה למרות הכל...

לבסוף, כולן נטשו את המרוץ חוץ מהצפרדע הזאת שלבד, במחיר של מאמץ עצום,

הגיעה למעלה.

האחרות, נדהמות, רצו לדעת איך היא עשתה זאת.

אחת מהן התקרבה כדי לשאול אותה איך היא עשתה כדי לסיים את המרוץ.

וגילתה שהצפרדע הייתה...

חירשת! ...

עיבוד-

למה כל הצפרדעים הפסיקו? מה גרם לצפרדע החירשת לנצח? האם גם אנחנו מושפעים מהסביבה? באיזה תחומים? האם זה טוב?

3. אני מאמין, מתוך יומנו של יוני נתניהו

(יוני נתניהו היה מפקד סירת מטכ"ל ומפקד מבצע אנטבה בשנת 1976. הוא נהרג במהלך המבצע)

- אני מאמין בראש ובראשונה בשכל הישר, שצריך להנחות כל פעולה שלנו.
- אני מאמין באחריותו של המפקד. מפקד טוב, בכל שלב מרגיש תחושת אחריות מלאה לכל דבר הקשור, ולו גם בעקיפין, למסגרת שעליה הוא מפקד.
- אני מאמין שאין להעביר את הכדור אל הזולת. כל אחד צריך לעצור אותו בעצמו.
- אני מאמין בחובה לרדת לפרטי פרטים. כל מי שלא יעשה כן ויחסוך לעצמו טרחה, סופו שיחטא למטרה העיקרית - הכנת היחידה למלחמה.
- אני מאמין שאין פשרה עם תוצאות. כל נתפשר לעולם על פחות מהטוב ביותר האפשרי. כאשר ידמה לנו שהשגנו אותו נחתור לשכלל ולשפר גם אותו.
- אני מאמין שהסכנה בחיי היחידה היא ההיתפסות לשביעות רצון עצמית. הייתי רוצה שאנשים יסתובבו קצת מודאגים שמא יש דבר נוסף שיכולנו

להספיק ולא הספקנו, שיכולנו לשפר ולא שיפרנו.

- אני מאמין שכל מאמצי הגדוד חייבים להשתעבד למטרה העיקרית. אל לנו להתבלבל בין סדרי עדיפויות שונים.
- אני מאמין באמונה שלמה ביכולתנו לבצע כל משימה שתוטל עלינו ואני מאמין בכם.
- אני מאמין בישראל ובתחושת האחריות הכללית שצריכה ללוות כל אדם שאכפת לו, ולוחם על גורל ועתיד מולדתו.

עיבוד-

איזה סוג מנהיג היה יוני נתניהו? (אם החניכים לא מכירים כדאי לספר עליו קצת...). מה הדברים שמנחים את יוני נתניהו בחייו? איזה 'אני מאמין' אתם חושבים שהכי חשוב לדעתכם? איזה תכונות אופי עוזרות לנו להיות פעילים ולא סבילים?

נספחים

נספח 1: משחק שרשרת

כשהמדריך צועק התחלה אתה נכנס לאמצע המעגל ועושה מורל לסניף שלך

כשמישהו נכנס למעגל ועושה מורל אתה דוחף אותו מחוץ למעגל

כשמישהו דוחף מחוץ למעגל אתה מוחא כפיים

כשמישהו מוחא כפיים אתה רץ מסביב למעגל

כשמישהו רץ מסביב למעגל אתה מתיישב על הרצפה

כשמישהו מתיישב על הרצפה אתה רוקד מקרנה

כשמישהו רוקד מקרנה אתה אומר פרק תהילים בקול

כשמישהו אומר פרק תהילים בקול אתה קופץ על רגל אחת

כשמישהו קופץ על רגל אחת תוריד נעליים.
כשמישהו מוריד נעליים תעשה ארבעים שכיבות שמיכה
כשמישהו עושה ארבעים שכיבות שמיכה תרוץ עד הבית שלך וחזור.

(במידה והקבוצה גדולה כדאי להוסיף עוד משימות)

נספח 3: סיטואציות-

שלב א: מקריאים סיטואציות בכל סיטואציה החניכים צריכים להגיד מה הם היו עושים הסיטואציה-

הצעה: ניתן להדפיס לתת לחניכים את הסיטואציות בדף ושכל חניך יענה עם עצמו, ואח"כ לנהל דיון ע"מ לתת לחניכים לענות בכנות ובלי לחץ חברתי.

• כל החברות נרשמו לחוג בלט ואני מגיל צעיר באומנות (בנים אפשר להחליף לחוג קרטה וחוג כדורגל)

1. עוברת לחוג אומנות הרי הכי חשוב בחוג זה החברות

2. עושה בהפסקה בלט אבל נשארת בחוג אומנות

3. כל היום מתאמנת באומנות, אני הכי טובה בזה..

• אימא מבקשת להוריד את האוכל מהשולחן ואף ילד לא קם כדי לעזור

1. אין סיבה שאני יוריד לבד- נשאר לשבת

2. משכנע את כל האחים שלי לעזור

3. מוריד לבד

• יש מורה מחליפה ובכל מקרה יש רעש ואי אפשר לשמוע כלום

1. מדבר, לא יעזור שאני יהיה בשקט.

2. משתיק את כולם. ה ממש לא מכובד

3. יושב בשקט ולא עושה כלום

• קבוצת חברים מהקבוצה קובעת לשחק בגינה במקום ללכת לפעולה

1. מתקשר למדריך ומספר לו

2. הולך לגינה, זה לא כיף פעולה בלי החברים הטובים שלי

3. משכנע אותם לבא לסניף ושנלך לגינה פעם אחרת.

• רוצים לעשות מסיבת הפתעה לחבר ורק חלק מהכיתה מוזמנת

1. מודיע שאני לא מגיע אלא אם כן מזמינים את כולם

2. פשוט מזמין את כולם בלי להתייעץ עם אף אחד

3. מגיע למסיבה בכל מקרה, אין מה לעשות

• בהפסקה כל הכיתה משחקת חיי שרה ואת בכלל לא אוהבת את המשחק

1. מצטרפת, לא רוצה להבדיל את עצמי מכולם

2. יוזמת משחק חדש שאני אוהבת

3. יושבת בצד ומסתכלת

שלב ב: מביאים רשימת תגובות אפשריות במצבים בהם יש צורך להתנהג

אחרת מכולם ומחלקים ביחד עם החניכים לתגובה נכונה ותגובה לא נכונה.

רציונל ומטרת הפעולה

החלטה מה אני רוצה לקלוט ומה לא מהתרבות סביבי - לאחר שהחניכים יחוו את השפעת הסביבה עליהם ואת הצורך להיות אקטיבי החניכים יבינו את החשיבות לסנן את התרבות שהם נחשפים אליה.

החניכים יקבלו כלים לחשיבה נכונה איך לבחון מה נכון להם מתוך התרבות הקיימת.

החניכים יעסקו בשאלה 'מתי אני נחשף ומתי אני מחליט להסגר לתרבות החיצונית לי, ומה קורה כאשר אני נחשף למשהו שהוא לא מתאים'

הצעה: אפשר לעשות את הפעולה בצורה של קפה דילמה כדי להפגיש את החניכים עם הנושא בצורה חווייתית. נחלק את הפעולה לשלושה מוקדים - סרטים, שירים ואינטרנט.

מתודות:

1. סרטים -

שלב א -

מביאים לחניכים כרטיסיות עם המילים הבאות:

איש זר, סוודר שמצאתי בפארק, חברה מהכיתה, מתנה, תעודת הצטיינות, לחם שקנתי בסופר, מכונת, ג'וק, אופניים, נעליים מלאות בכוכ, חצוצרה, פיל, שקית זבל, רובה, ארגז (כמובן שאפשר להוסיף).

שואלים - מה מבין אלה היית מכניס לבית שלך? מה הסיבות שבגללם לא מכניסים משהו הביתה? (מיותר, מפחיד, מלכלך, מסוכן, לא נעים וכו')

שלב ב -

מביאים לחניכים כרטיסיות עם המילים הבאות:

סרט, שיר, שיעור בבית ספר, פרסומת, פעולה בסניף, שיחה עם חברה

מבקשים מהחניכים להגיד מה הכי משפיע עליהם.. אפשר להיעזר בשאלות הבאות-

מה גורם להם לבכות?

מה גורם לנדודי שניה? על מה אני חושב לפני שאני הולך לישון?

מה הם יודעים לצטט?

עיבוד סופי - נחזור לשאלה הראשונה, האם סרט זה דבר שמכניסים ישר או דבר שצריך לבדוק? סרט משפיע עלינו הכי הרבה. מדברים על כך שכמו שלא כל דבר נכניס הביתה כך לא כל סרט מתאים במיוחד לאור העובדה שזה משפיע עלינו כל כך הרבה.

2. שירים-

נותנים לחניכים לכתוב בשתי דקות כמה שיותר שירים. לאחר סוף הזמן נותנים להם לחלק את השירים לפי קטגוריות (להגדיר שבכל קטגוריה לפחות 5 שירים) לאחר מכן מתחילים דיון עם החניכים: לפי מה חילקו את הקטגוריות?

מה הם היו רוצים שישמעו בבר / בת מצווה שלהם ומה לא מתאים?

מה מתאים לשים כמנגינת רקע בטקס יום הזיכרון ומה מתאים לשמוע ביוםולדת?

מה ראש הממשלה משמיע ברקע כשמגיעים אורחים חשובים ומה לא?

איזה שירים הרב הראשי היה שומע בנסיעות ואיזה לא?

עיבוד-

מדוע יש שירים שמתאים לסיטואציות שונות?

מה שיר עושה לנפש?

לפי מה נכון להחליט איזה שירים אני שומע ואיזה שירים לא?

3. אינטרנט -

מותחים על הרצפה ציר זמן: 10 דקות, 20 דקות, 30 דקות.....110 דקות, 120 דקות, למעלה מ-120 דקות.

שואלים את החניכים שאלות ומטרתם לעמוד על הציר במקום התשובה הנכונה לדעתם.

1. כמה זמן לוקח להכין עבודה כשנעזרים באינטרנט?
2. כמה זמן לוקח להכין עבודה בלי להיעזר באינטרנט?
3. כמה זמן לוקח להודיע הודעה לכל הכיתה בעזרת אתרים באינטרנט?
4. כמה זמן לוקח להודיע הודעה לכל הכיתה בטלפון?
5. כמה זמן לוקח למצוא מידע בנושא שמעניין אותי כשמחפשים באינטרנט?
6. כמה זמן לוקח למצוא מידע בנושא שמעניין אותי כשלא מחפשים באינטרנט?
7. כמה זמן לוקח לפרסם בקשת עזרה באינטרנט?
8. כמה זמן לוקח לפרסם בקשת עזרה בלי אינטרנט?
9. כמה זמן לדעתכם מתאים לגלוש באינטרנט ביום?
10. כמה זמן אתם גולשים בפועל באינטרנט כל יום (פחות או יותר)?

מפתחים דיון:

• בשאלות הראשונות ראינו שהאינטרנט חוסך זמן - בהכנת עבודות, העברת קשר, חיפוש מידע ועוד. מצד שני - הרבה פעמים אנחנו גולשים יותר זמן ממה שתכננו.

• אז האינטרנט חוסך זמן או מבזבז זמן?

נדון ביחס לשאלות 10-9..

• מדוע יש פער בין הדברים? איך קורה לנו שאנחנו גולשים יותר ממה שתכננו?

• כיצד האינטרנט גורם לנו להישאב אליו?

• איזו הרגשה יש לנו כשאנחנו נמצאים באינטרנט יותר ממה שמתאים?

• מי שלא גולש יותר מהמתוכנן- איך אתם מצליחים לעמוד בזמן שקבעתם לעצמכם?

הערה:

אם אין חניכים שגולשים יותר מהמתוכנן- לפרגן בגדול! אבל לשאול האם זה קל או קשה לעמוד בזמן שהקציבו לעצמם? יש פעמים שלא מצליחים לעמוד בזה?

4. שירים:

סלקום - לתת זה לקבל

<https://www.youtube.com/watch?v=g6LrclotQjc>

מראים לחניכים את הפרסומת בהתחלה ללא קול ולאחר מכן עם קול.

עיבוד:

מתי הרגשתם שהסרטון היה יותר משמעותי כאשר הייתה מוזיקה או לא?

מה ההשפעה של המוזיקה בסרטון? מה הייתה התחושה אם הייתה מוזיקה רועשת? איזה מוזיקה אתם שומעים כשאר אתם עצובים/ שמחים ממש?

5. פלאפונים

<https://youtu.be/IIOpKxAmAsA> סרטון על אייפון עם מסר חזק

- <https://www.youtube.com/watch?v=v0bAcKt6zkA> - אנדרדוס - השתלט חזרה על הזמן שלך

עיבוד - מה התחושה של האדם כאשר הוא בפלאפון? כמה הפלאפון לוקח חלק בחיי האדם?

האם העולם באמת עוצר? מה הסרטונים האלה באים להגיד לנו?

קטעים

1. קוראים לו מטי..

קוראים לו מטי,	שאין לנו תרבות משלנו,
הוא טיפוס מאוד סימפטי.	ושתרבות המערב משתלטת על כולנו.
הוא נולד בא"י להורים ציוניים,	והוא ניסה לזעוק ולהסביר -
שהיו פה בין הראשונים.	אך לאיש זה לא נראה סביר.
הם הפריחו כאן את השממה,	ואז כשכבר כמעט אמר נואש,
ואת הנער הם חניכו לאהוב את המדינה	עלה בראשו רעיון חדש.
עם כל הנשמה.	הוא ילך רחוק מעבר להרים,
והם דיברו איתו על עבודה עברית	ושמה עם כמה חברים,
ובכיתם לא שמעו אף פעם מוסיקה לועזית.	יקים עיר עברית,
אך ככל שגדל הנער והפך לאיש,	ללא כל זכר לתרבות המערבית.
נוכח לדעת שהמצב פה הוא עסק ביש.	אנשים החלו לנהור לעיר,

אך ידידנו כאן היה מאוד זהיר.
לא כל אחד לעיר יתקבל,
אלא קודם יבחנו ויישקלו.
יבדקו בין חפציו ודבריו,
אם אין בהם זכר לתרבות המערב.
וכך עברו הם לפניו אחד אחד,
אך העניין היה קשה משחשב.
כאשר הגיע מר ירון,
שהייתה לו חנות כלים ברמת השרון.
בחנות קונים מכוס ועד קנקן,
ואותה הוא מעוניין להעביר לכאן,
בדק ידידנו את החפצים,
והם נראו לו סבירים ומתאימים.
אז שאל הוא את ירון:
"והחנות מה שמה?"
"The store" אמר בגאווה.
הסתכל עליו מטי וכולו המום,
שלט באנגלית? לא יהיה ולא יקום.
הרי זו עיר עברית,
וזהו שיא התרבות המערבית.
תסלח לי מר ירון, זה לא בא בחשבון.
הגיעו לעיר עוד אנשים,
חלקם מתאימים וחלקם כלל לא שייכים.
אז הגיע אליאב
בחור הלומד "במרכז הרב"
והחל לפרוק מטענו הרב.

ספרי קודש רבים, כסאות שרפרפים,
שולחן תוצרת "רים", מפות ובגדים.
בצד עמדה חבילה גדולה,
שאת ידידנו מוטי מאוד סקרנה.
פתח אליאב את אותה חבילה,
ובתוכה - שומו שמיים - מה נתגלה??
מערכת וידאו תוצרת "שארפ"
וידידנו מטי כמעט התעלף
הוא הסתכל על אליאב שכולו מזועזע,
רק מעצם המחשבה,
להכניס וידאו לעיר עברית,
זהו שיא השיאים של התרבות המערבית.
את אליאב הוא רצה ישר לגרש,
אך הוא ביקש ממנו לא להתרגש.
הוא הוציא את קסטות הווידאו
ואמר להסתכל,
זאת, למשל, של שירי ארץ ישראל.
השנייה שיעור של הרב אבינר,
וכך החל אחת אחת עובר.
יש אחת של נופים ואתרים בגליל,
שניה מוסיקה חסידית לחליל,
ואם זו תרבות מערבית נקראת,
המצב בכי רע.
ידידנו מטי נהיה קצת מבולבל,
על דבר כזה לא חשב בכלל.
מצד אחד זו תרבות עברית,

שיא השיאים של התרבות העברית.

ומצד שני זו תרבות מערבית,

שיא השיאים של תרבות מערבית.

הוא חשב דקה.. ועוד דקה,

אך לא הצליח להגיע למסקנה,

ולכן הוא אמר לאליאב שישקול את הבקשה,

ומקווה הוא במהירות האפשרית

להחזיר תשובה.

הגיעו לעיר עוד אנשים,

חלקם מתאימים וחלקם לא שייכים.

היו גם כאלו שמטי לא ידע להחליט,

עליו הדבר מאוד הכביד.

ואז הגיע האיש,

ומטי ברע התחיל להרגיש.

הוא שפשף את עיניו וצבט את ידו,

ונוכח לדעת שזה לא חלום.

אלא האיש באמת כאן לידו.

הוא לבש "reebok"

ומכנסי "sasoon" ירוקות,

על אוזניו יש "walkman"

וחולצה של "lacoste",

בידו מזוודה עם כל מיני מדבקות,

מכל מיני ארצות ומדינות.

ידידנו מטי ניסה לדבר,

אך מרוב השתוממות סתם ברבר.

אז האיש לדבר החל,

ואמר לו "אל תיבהל".

"אני יודע שאני שיא התרבות המערבית,

ואין לי כוונות לגור בעיר העברית.

רק קראתי את המודעה בעיתון,

ובאתי להבהיר מה דעתי בנידון.

לדעתי בתרבות מערבית אין פסול,

העובדה שנעליי הם מחו"ל,

בסך הכל אומרת שאני חושב שהם יפות,

ולא משנה אם כחול-לכן או מיובאות.

ואם אני שומע מוסיקה מסוימת

שאותה שומע כל העולם אז מה רע?

נראה לי שאתה סתם מדקלם

סיסמאות על תרבות עברית ונגד מערבית.

נראה לי שאתה צריך לחשוב כמה פעמים,

לפני שאתה מקים עיר מעבר ההרים.

נראה לי שהגיע הזמן שתודה,

שתרבות מערבית היא דבר יפה,

נראה לי שהגיע הזמן שיוכן לכל אחד,

שעברית ומערבית יכולות ללכת יד ביד."

גמר האיש את נאמו

כשהוא משאיר את ידידנו מטי המום כולו.

כאב לו הראש והוא הרגיש ברע

הוא לא חשב שהעניין יהיה מסוכן נורא,

לפניו היה דף עם רשימה של אנשים,

שהוא עוד לא החליט לאן הם שייכים,

ולא מספיק זה גם ערערו לו את הביטחון

שיש להילחם בתרבות מערב.

חשב ידידנו מטי שעה...

ועוד שעה...

ובסוף לקח שלט ותלה מעל הדלת:

יסלחו לי כל ההמונים שבחוץ מחכים

אבל אני חייב לעשות רגע "חושבים"

אני חייב להשקיע מאמץ רב בשאלה:

אני ותרבות מערב,

דו שיח או דו קרב?

2. סוף מעשה במחשבת תחילה-

פעם היה ילד, לילד קראו יוני. יוני מאוד אהב לאכול. הוא אהב לאכול הכל. גם דברים בריאים וגם דברים לא שפחות בריאים. הוא כל כך אהב לאכול שהוא פשוט לא יכל להפסיק. כל דבר שהוא ראה הוא מיד הכניס לפה. שוקולד, מלפפון וביצה. בלי סדר ומחשבה.

יום אחד הוא קם בבוקר עם כאבים עזים. כאב בכטן, בשיניים וממש כמעט בכל האיברים. הוא צעק לאמא שתבוא והיא מחוסר אונים לקחה אותו לרופא. הרופא בדק וניסה למצוא את הבעיה. ולבסוף שאל בקול מפחיד "תגידי, מה אכלת לארוחת בוקר?" יוני קצת התבייש, אבל התחיל עם הרשימה המוכרת והלא נגמרת.

הרופא פקח את עיניו בתדהמה ואמר, "יוני, לא כל דבר אפשר להכניס פנימה, אם הגוף שלך יקר לך אתה חייב לחשוב לפני שאתה מכניס. כל דבר, גם הדבר הכי קטן משפיע, יכול להרעיל אותו ולהרוס אותו לגמרי.."

עיבוד- מה הייתה הבעיה של יוני? מה שאלת הרופא גרמה ליוני להרגיש? מדוע? האם אנחנו כמו יוני מאכילים לפעמים את הנשמה שלנו בדברים לא בריאים? במה זה בא לידי ביטוי? למה זה יכול לגרום?

1. "דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ויתבי יהודה בן גרים גבייהו פתח ר' יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו תקנו שווקים תקנו גשרים תקנו מרחצאות ר' יוסי שתק נענה רשב"י ואמר כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן תקנו שווקין להושיב בהן זונות מרחצאות לעדן בהן עצמן גשרים ליטול מהן מכס הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות אמרו יהודה שעילה יתעלה יוסי ששתק יגלה לציפורי שמעון שגינה יהרג"

תרגום: רבי יהודה, רבי יוסי ורבי שמעון ישבו ביחד. ר' יהודה אמר - כמה נאים מעשיהם של אומה זאת (רומי) שסידרו רחובות, בנו גשרים והקימו בתי מרחצאות. ר' יוסי שתק. ר' שמעון אמר 'כל מה שתיקנו לא תקנו אלא לצורך עצמם. כדי להתקשט ולהתייפות במרחצאות, גשרים כדי לקחת מכס וכסף ורחובות עם חנויות כדי לראות שם נשים לא צנועות. הלך ר' יהודה וסיפר למלכות. אמרו הרומאים יהודה שהלשין - יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי ושמעון שדיבר בגנות - ייהרג

עיבוד -

מה הייתה הגישה של כל אחד מן האמוראים כלפי מעשי רומא?

איך מלכות רומא ראתה זאת?

מדוע הענישה כך כל אחד?

מה התורה הייתה אומרת על מעשיהם?

2. משנה במסכת אבות, ה, טו מפרטת על ארבעה סוגים של תלמידים: "ארבע מדות ביושבים לפני חכמים: ספוג, ומשפך, משמרת, ונפה. ספוג, שהוא סופג את הכל. משפך, שמכניס בזו ומוציא בזו.

משמרת, שמוציאה את היין וקולטת את השמרים.
ונפה, שמוציאה את הקמח וקולטת את הסלת.”

הסבר- התלמיד הראשון כמו ספוג- סופג את הטוב ואת הרע שבלימוד איתו הוא נפגש. זאת בעצם העמדה הרגילה שלנו, מצב “ניטרלי”. אם אנחנו לא עושים מאמץ מסוים, אנחנו קולטים וסופגים אל תוכנו כל מה שאנחנו נפגשים איתו. אך לפעמים, אנחנו אפילו כמו משמרת. משמרת היא סוג של מסננת שמעבירה דרכה את היין וקולטת את השמרים- החלק הרע שביין. כי לעיתים הרע כל כך בולט והטוב פחות דומיננטי, ואז לא נצליח להשיג את הטוב אלא רק את הרע. לעיתים אנחנו משפך- לא נותנים לחוויה בכלל להגיע אלינו, ואז מפסידים את הטוב והרע. ולפעמים אנו נפה שמעבירה דרכה את הקמח (החלק הפחות טוב) וקולטת את הסולת (שהוא עבה יותר ולכן נחשב טוב יותר).

עיבוד-

איזה סוג של תלמיד הייתם רוצים להיות? מי התלמיד האידיאלי לדעתך? מה היכולות של כל כלי? (ספוג, משפך, משמרת ונפה)? איך עובד תהליך הסינון בכל אחד מן הכלים? איך אנחנו יכולים לעשות זאת?

3. לתרבות יש כוח השפעה רציני. אחד האנשים שלימדו אותנו את האמת הזו הוא ר' נחמן, כפי שמספר ר' נתן בהקדמה לספר “סיפורי מעשיות”:

”בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִתְחִיל רַבֵּנוּ (רבי נחמן), זְכוּרוֹנוֹ לְבָרְכָהּ, לַעֲסֹק בְּסִפְּרֵי מַעֲשֵׂיזוֹת אָמַר בְּפִרְשׁוֹ בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: הִנְנִי אֲתַחִיל לְסַפֵּר מַעֲשֵׂיזוֹת, וְכֵן נוֹת דְּבָרָיו הָיָה, כְּמוֹ שֶׁאֲמַר מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל לָכֵם לְשׂוֹב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַתּוֹרוֹת וְהַשִּׁחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְכִיִּצְאָ בְּזֶה מֵהַ שְׂעֶסֶק בִּי גִיעוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל יְמֵי הַשָּׁנָה אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת לְאַמְתּוֹ וּמֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל כָּל אֵלָּה עַל כֵּן הוּא מִתְחִיל לַעֲסֹק בְּסִפְּרֵי מַעֲשֵׂיזוֹת”

הסבר- הקטע הזה נכתב בהקדמה ל”סיפורי מעשיות” שכתב ר' נתן תלמידו של ר' נחמן. הספר הוא קובץ של סיפורים שסיפר רבי נחמן לחסידיו. דרך

לימוד מסיפור, האווירה שהוא יוצר, העולם שהוא מכניס אותנו לתוכו, יכול להביא אותנו למקומות רוחניים שהדרכים ה"רגילות" לא מגיעות אליהם.

עיבוד - מה ר' נתן אומר על הצורך והיכולת ללמוד בדרכים שונות? איך אתם רואים בעולם שלנו שאפשר להתקדם תורנית בדרכים אחרות מלימוד המסורת שעובר מדור לדור? (אפשר להסביר לחניכים לדוגמא על 'פרויקט השו"ת' כמה תרם לעולם התורה)

פעולה די' חשיבות היצירה

רציונל ומטרת הפעולה

כפעולה הזו אנחנו רוצים לעסוק ביצירה בשני מובנים:

יצירה ככלי ביטוי - הקב"ה נתן לנו הרבה כוחות וברא בנו הרבה דברים מיוחדים רק לנו ולכן חשוב שנוציא אותם החוצה וניצור בעולם.

יצירה כאלטרנטיבה - לא רק האנשים החשובים למעלה יכולים להיות אלה שיוצרים ומכתיבים לנו את התרבות, גם אנחנו יכולים ליצור אלטרנטיבה אחרת.

מתודות

1. משימות -

לכל אחד יש כוחות מיוחדים שהקב"ה ברא אותם ויש לנו חובה ואחריות להוציא את הכוחות האלה לפועל. יצירה היא כלי ביטוי שלנו וכל אחד בורך בכישרונות מיוחדים לו שאותם צריך לפתח 'ולהתמקצע' בהם.

נכין מראש כרטיסים עם משימות לפחות כמספר החניכים (רצוי יותר, כדי להגדיל את מרחב הבחירה). נפרוש את הכרטיסים לעיני החניכים, ונסביר להם שעליהם לבצע את כל המשימות כמה שיותר מהר. כל חניך יבחר את המשימה המועדפת עליו ויבצע אותה. חניך שיסיים את ביצוע המשימה שבחר יוכל לקחת משימה אחרת או לסייע לאחד החניכים שטרם סיים משימתו.

הצעות למשימות:

1. לכתוב מחפצים 'עזרא'

2. לזכור בע"פ את המספר פלאפון של אחד המדריכים

3. לפתור את התרגילים: 6*17, 8:32, 7:42, 4*9
4. להגיד באנגלית: כלב, שולחן, בית ספר, תפוח
5. לסדר את הנעלים של כולם לפי מידות
6. לבנות פירמידה מכוסות חד פעמיים
7. להמציא מורל לקבוצה
8. לכתוב שלט 'נירים המלכים'
9. להמציא תנועות לפזמון של 'עזראים מנהיגים באיכות'
10. להגיד את כל הקבוצות והגרעינים עד ידידיה
11. לספור קיסמים שעל הרצפה
12. לשיר את השיר שרקדתם איתו בחודש ארגון שנה שעברה
13. לצייר את הסמל של עזרא
14. לאסוף עשרה סוגי עלים שונים

2. יצירה בפלסטלינה-

להביא לכל חניך פלסטלינה או דף וצבעים ולהגיד לו ליצור משהו לבחירתכם.
לראות איך כל חניך מתבטא בצורה שונה ואיך כל יצירה שונה.

3. מקצועות-

מפזרים על הרצפה כרטיסיות עם מקצועות: באי, טבחית, מורה, גנן, אדריכלית, ועוד. משמיעים את השיר 'ארץ ישראל שלי יפה וגם פורחת'.
שואלים איזה בעלי מקצוע עזרו לכך שארץ ישראל יפה וגם פורחת? איזה אנשי מקצוע נוספים יכולים לעזור ובמה? האם אנחנו יודעים מה אנחנו רוצים לעשות כשנהיה גדולים? ואיך זה יכול לתרום לחברה ולמדינה שלנו?

4. יצירה-

להביא הרבה חומרי יצירה, קרטונים, פקקים, גילי נייר טואלט (וכל חומר שעולה על דעתכם), דבק, מספריים.. לתת לחניכים להמציא מוצר/מכונה שיכולה לעזור במשהו (להגיד להם שזה לא חייב להיות אמיתי). אפשר לתת להם להסתובב לאסוף עוד חומרים אם הם רוצים. לאחר שכל חניך או קבוצה

של כמה חניכים מציגים את המוצר שלהם ומשווקים אותו מדברים עם החניכים על החוויה ועל היכולת ליצור. מה זה דורש מאתנו ליצור? אפשר להסביר לחניכים על הרעיון של 'סטארט אפ' או בכללי כל דבר שלא קיים מבריאת העולם..

סרטונים

1. הסימפוניה התשיעית של בטהובן

<https://www.youtube.com/watch?v=MsZGY4v3USw>

עיבוד -

מה ההבדל בין נגינה ביחיד לבין נגינה בתזמורת?
מדוע יש צורך בכ"כ הרבה כלים ולא מספיק כלי אחד?

2. ציור מדהים בעזרת חול צבעוני-

https://www.youtube.com/watch?v=R_u6vzeGvQI

עיבוד -

מה העניין לצייר בחול?
מדוע הקב"ה יצר הרבה צבעים ולא את העולם שחור לבן?
מה מאפשר לנו היכולת ליצור?

3. שונה מכולם

<https://www.youtube.com/watch?v=QaXynUJUOQY>

עיבוד -

מה הרגיש הילד הירוק בעולם שלו? האם נתנו לו מקום ביטוי? מה בעצם זה אומר ששולחים אותו לכדור הארץ? מי האנשים שמרכיבים את כדור הארץ? האם אנחנו מצליחים להביא את עצמינו לידי ביטוי ומימוש?

1. סיפורו של ר' עקיבא וטרנוסרופוס

מעשה ששאל טרנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: איזו מעשים נאים, של הקדוש ברוך הוא או של בשר ודם? אמר לו: של בשר ודם נאים. אמר לו טרנוסרופוס: הרי השמים והארץ יכול אדם לעשות כיוצא בהם?! אמר לו רבי עקיבא: לא תאמר לי בדבר שהוא למעלה מן הבריות שאין שולטין עליו, אלא אמור דברים שהם מצויין בבני אדם. אמר לו: למה אתם מוליין? אמר לו: אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני, ולכך הקדמתי ואמרתי לך, שמעשה בני אדם משל הקדוש ברוך הוא. הביא לו רבי עקיבא שיבולים וגלוסקאות (=מיני מאפה, לחמניות). אמר לו: אלו מעשה הקדוש ברוך הוא, ואלו מעשה ידי אדם. אמר לו: אין אלו נאים יותר מן השיבולים?! אמר לו טרנוסרופוס: אם הוא חפץ במילה, למה אינו יוצא הולד מהול ממעי אמו? אמר לו רבי עקיבא: ולמה שוררו (= חבל הטבור) יוצא עמו והוא תלוי בבטנו ואמו חותכו ומה שאתה אומר למה אינו יוצא מהול, לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא את המצות לישראל, אלא לצרף אותם בהם. ולכך אמר דוד: (כל) אמרת ה' צרופה (תהלים י"ח ל"א)

הסבר לסיפור: טרנוסרופוס הרשע שאל את רבי עקיבא: איזה מעשים טובים יותר, של הקב"ה או של בני אדם? ענה לו רבי עקיבא: של בני אדם. שאל אותו טרנוסרופוס: האם בני אדם יכולים לכרוא שמים וארץ?! ענה לו רבי עקיבא: אין הכוונה בדברים שהם לא ביכולת של בני האדם ומעל הטבע אלא בדברים שביכולת של בני האדם. שאל אותו טרנוסרופוס: למה אתם עושים ברית מילה? (הרי זאת אמירה שמה שהקב"ה ברא לא מספיק טוב...). ענה לו רבי עקיבא: ידעתי שהתכוונת לשאול אותי על זה ולכן הקדמתי ואמרתי לך שמעשי בני אדם נאים יותר. הביא לו רבי עקיבא שיבולים ולחמניות ואמר לו שהשיבולים מעשה הקב"ה ואילו הלחמניות מעשה של בני אדם ושאל את טרנוסרופוס: הלחמניות לא טובות יותר מן השיבולים?! ענה לו טרנוסרופוס: אם הקב"ה רוצה שבנים יהיו נימולים, מדוע לא בורא אותם ככה? ענה לו רבי עקיבא: משום שהקב"ה רוצה לצרף את בני האדם למעשה הבריאה ובכך לתת להם מצוות, ולכן עושים את ברית המילה לאחר שהתינוקות נולדים.

מה אנחנו לומדים מהסיפור הזה? מה היה קורה אם העולם היה נשאר כמו שנברא והאדם לא היה עובד אותו?

2. נשמה של יוצר/ הרב קוק (אורות הקודש)

מי שיש לו נשמה של יוצר מוכרח להיות יוצר רעיונות ומחשבות, אי אפשר לו להיסגר בתלמודו השטחי לבד, כי שלהבת הנשמה עולה היא מאליה ואי אפשר לעצור אותה ממהלכה.

למה חשוב שמי שיש לו נשמה של יוצר ייצור?

מה יקרה אם נחסום את עצמינו מליצור?

קטעים

1. הסיפור על האיש הירוק

אם אני במקרה פוגש מישהו שלא מבין אותי או חושב שאני תינוק,

אם אני במקרה פוגש מישהו שלא יודע לבכות או לצחוק.

אם אני פוגש מישהו כזה, אני תכף מספר לו על האיש הירוק.

היה היה פעם בעיר ירוקה, גר לו איש אחד, איש ירוק, האיש הירוק גר בבית ירוק עם דלת ירוקה וחלונות ירוקים. הייתה לו אישה ירוקה ושני ילדים ירוקים.

ובלילות היה ישן במיטה הירוקה שלו וחולם חלומות ירוקים-ירוקים.

יום אחד, כמה האיש הירוק בבוקר ירוק, נעל נעליים ירוקות, לבש חולצה ירוקה ומכנסים ירוקים. על ראשו חבש כובד ירוק ויצא החוצה. האיש הירוק נכנס לאוטו הירוק שלו ונסע בכביש הירוק.

מצד אחד של הכביש ראה האיש הירוק ים ירוק ומצד השני המון פרחים ירוקים, זה היה יום יפה, והאיש הירוק שמח ושר שירים ירוקים, ועישן סיגרה ירוקה עם עשן ירוק.

ואז ראה האיש הירוק שעל שפת המדרכה עומד איש כחול, האיש הירוק
עצר את האוטו הירוק שלו ושאל את האיש הכחול:

“היי, איש כחול, מה את עושה פה?”

“אני?”, אמר האיש הכחול, “אני מסיפור אחר.”

עיבוד-

מה כללה שיגרת החיים של האיש הירוק? מה לדעתכם הרגיש כאשר נפגש
עם האיש הכחול? האם יותר נוח לנו לחיות בעולם של אנשים ירוקים או
בעולם מגוון? למה? איפה אפשר להביא את עצמינו יותר לידי ביטוי ומימוש
עצמי?

2. על ראש ההר בירח מלא

“פעם בהיותנו בראש הר, בסיומו של טיול בשעת לילה עם ירח מלא,

כשהיה בטוח שאיש אינו רואה אותנו ואינו שומע, שאל אותי עוזי פתאום:

“איך אפשר לדעת אם יש לי כשרון מוסיקלי, אם יש לי בכלל שמיעה
מוסיקלית?”

אמרתי לו: “שיר לי איזה שיר ואגיד לך.”

“אינני מעז לשיר בפני אחרים, נדמה לי שאני מזייף”,

אמרתי לו: “בסדר, שרוק לי מנגינה”,

אך כאן הוא התחיל לספר לי סיפורים, איך “זרקו” אותו משיעור מוסיקה ועד
כמה היה זה השטח החלש שלו.

הפסקתי אותו ואמרתי לו: “די כבר עם הסיפורים, או שאתה שותק או שאתה
שורק”.

ואז הוא השמיע לי כשירה איזה קטע בחליל מתוך סונטה של באך.

כבר הייתי רגיל להפתעות מצידו, אבל להפתעה כזו לא ציפיתי, איזו מוסיקליות!

אמרתי לו: "עכשיו תשיר איתי"

- "אינני מעז"

- "אינך שר אנחנו נשארים על ההר. הרי אינך יודע את הדרך חזרה",

אותו לילה ההרים שמעו אותו והירח, וגם אני שמעתי, איזו שירה!

כאסירים אשר זה עתה שוחררו מכלאם פרצו השירים מגרוננו,

הוא שר שירי עם, שירי מקהלה, שירים באנגלית, ובצרפתית, וברוסית, והכל בדיוקנות ובסגנון תרבותי וכל כך מלא רגש.

לבסוף הוא שאל אותי:

"תגיד לי, למה יש בני אדם שאינם מעיזים לעשות את מה שהם רוצים ויכולים לעשות?"

ואני יודע שהייתה זו שאלה שליוותה אותו כל ימי חייו..."

(על עוזי ברונשטיין ז"ל)

3. שיר הצבעים

רציתי לצבוע לי קיר גדול,

וחשבתי: "אין בעיה, אני יכול!".

אבל כשהתחלתי את העבודה,

גיליתי שזו מלאכה לא פשוטה.

בהתחלה מרחתי כחול, אבל אז,

ראיתי שחסר לי צבע קצת עז.

צבעתי באדום, שקצת יבלוט,
וראיתי בברור שחסר לי עוד.
שמתי קצת ירוק, משהו חי,
ועדיין זה לא מצא חן בעיני.
אז בשביל הרצינות, הוספתי שחור,
אבל היה חסר לי קצת אור...

לכן הוספתי גם קצת לבן,
ואחר כך צהוב, וסגול כמוכן.
וכך הוספתי עוד ועוד צבעים,
והשתדלתי- כל צבע במקום המתאים.
וכשגמרתי את כל הצביעה
הקיר יצא בכלל לא רע!
אז חשבתי, ואחרי כמה זמן,
אני חושב שתפסתי את העניין-
רק כולם ביחד- כל הצבעים,
עשו את הקיר למשהו מקסים.
והצבעים- לגמרי שונים אבל כל אחד,
הוסיף לקיר נופך מיוחד.

מה יקרה אם לא נשתמש בכל הצבעים? נסו לדמיין עולם בלי צבע אדום/ ירוק.

4. ממלכת הצורות

היה היתה ממלכה, ממלכת הצורות. היו בה אנשים משולשים, אנשים מרובעים ואנשים עגולים. היו לה שלושה ראשי משלה, ראש משלה מרובע, ראש משלה משולש וראש משלה עגול. הכל היה טוב ויפה עד שעלה לשלטון עגולכזר והוא היה מאוד אכזרי והוא אמר "לא הגיוני שעגולים יהיו עם משולשים ומרובעים, העגולים הם ללא פינות ולמשולשים ולמרובעים יש פינות". הוא הפריד בין העיגולים לבין המשולשים והמרובעים. ובאותו הזמן היה בשלטון גם מרובעס, מרובע שתמיד כעס והוא אמר: "איך יכול להיות שמרובע יחיה עם משולש?" הוא כעס. וגם משולבן, משולש עצבן היה בשלטון והוא אמר: "אין אנו יכולים לחיות עם המרובעים הם כל כך "מרובעים" לא יוצאים להרפתקאות ואיתם לא נוכל לחיות". וכך נפרדו גם המשולשים והמרובעים ולא הייתה יותר ארץ הצורות, היא הפכה להיות שלוש ארצות, ארץ העיגולים, ארץ המשולשים וארץ המרובעים ראשי הממשלה קראו למכשפים והם כישפו את הארצות. בארץ המרובעים לא היו בכלל עיגולים ומשולשים. בארץ המשולשים לא היו בכלל עיגולים ומרובעים ובארץ העיגולים לא היו בכלל מרובעים ומשולשים ופינות בכלל. זה היה נורא, משפחות הופרדו זה מזה, ילדים הופרדו מחבריהם, מורים הופרדו מתלמידים ומנהלים נפרדו ממורים. לאחר כמה שנים עלו אנשים אחרים לשלטון, הם חשבו לשנות ולהחזיר את ארץ הצורות אבל הוטל כישוף שלא היה אפשר להסירו. הם החליטו להקים פארק הצורות, שם כל הצורות יוכלו להיפגש ולשחק. היו שם גם מסעדות: מסעדות מרובעות, מסעדות עגולות ומסעדות משולשות. הם הקימו גם בית ספר לצורות ושם מי שרצה שילדיו ילמדו עם ילדים מארצות אחרות, יכל לרשום את ילדיו לבית הספר הזה. יום אחד, ילד משולש ושמו משולשון הלך לפארק הצורות, פתאום הוא ראה דברים לא כל כך מוכרים, איזה צורות משונות יש פה, צורה ללא פינות, איך זה יכול להיות? וליד הזה ארבע צלעות, מה זה צריך להיות? הוא חשב לעצמו... פתאום ניגש אליו ילד עגול, הוא טיפה נבהל ואז הילד שאל: איך קוראים לך? קוראים לי משולשון. ואיך קוראים לך? קוראים לי עיגולון. רוצה לעשות איתי סיבוב? כן, בטח. ושניהם התחילו ללכת כשלפתע הגיע ילד מרובע ושאל: אפשר להצטרף? דרך אגב אני ריבועוני ושלושתם המשיכו ללכת. הם הגיעו לנדנדות המרובעות וריבועוני שאל: "רוצים להתנדנד? זה ממש נחמד וכיף". עיגולון ומשולשון עלו בחשש אך גילו שזה מאוד נחמד "אני לא מבין איך יכולתי לחיות בלי הנדנדות האלה!" אמר משולשון. גם

אני" הסכים עיגולון ואז אמר: "רוצים לבוא לקרוסלה? זה מאוד נחמד" ופתח בריצה. ריבועוני ומשולשון רצו בעקבותיו. עיגולון קפץ פנימה: "נו אתם עולים?" הם עלו קצת ברצון וקצת בחשש, אבל הם גילו שזה מאוד כיף ושניהם אמרו: "אני לא מבין איך יכולתי לחיות בלי קרוסלה?" משולשון שאל: "רוצים לבוא לקיר טיפוס המשולש?" ושלושתם רצו לשם והחלו בטיפוס. הם כל כך נהנו ואז ריבועוני אמר: "זה ממש כיף וזה הרבה יותר מאתגר מקיר טיפוס מרובע". ואני בכלל לא הכרתי קיר טיפוס, אבל זה ממש כיף". וכך חזרו שלושתם הביתה שמחים ומאושרים ובלילה חלמו שלושתם את אותו החלום, חלום משולש, חלום מרובע וחלום עגול... הנה הם עומדים מול השליטים האכזרים, מתחילים לדבר איתם פנים מול פנים ולבסוף כולם מסכימים כי: כדי שיהיה כיף מעניין ומגוון בעולם חייבים את כולם !!! ומתוך סיפור זה כולנו מבינים - שצריך מגוון של אנשים לעולם אמיתי ומעניין

מה מיוחד במדינה הזאת? מה היה קורה אם לא הייתה את האנשים העגולים? מה מיוחד בעיגול שאין לצורות האחרות?

פעולה ה' סיכום

רציונל ומטרת הפעולה

החניכים יסכמו את התהליך שעברו במערך האחרון. החניכים יעסקו בשאלה כיצד חיי היצירה באים לידי ביטוי בחיי היום יום. החניכים יישמו את הנושא ביחד כקבוצה בדרך של יצירת תרבות קבוצתית או כפעולת סינון שהמדריך ינחה את החניכים בה.

הצעות לפרויקט סיכום:

יצירה -

במערך דיברנו על החשיבות של יצירה בפני עצמה וכאלטרנטיבה לתרבות שקיימת. כלומר היצירה בפני עצמה ככלי לפתח את העולם ולתת ביטוי של הכוחות המיוחדים שהקב"ה נטע בנו, והיצירה כאלטרנטיבה ככלי לחיות חיים עם תרבות נכונה יותר ומדויקת יותר ולא רק להיות מושפעים אלא להיות גם יוצרים. מטרתנו היא לחוות עם החניכים יצירה אמיתית שיוכלו אחר כך גם ליישם בבית. הנה אפשרויות שונות:

1. פרויקט קבוצתי של יצירה - סרט על נושא מסוים שחשוב לקבוצה, עיתון סניפי שהחניכים כותבים.

2. חושבים עם החניכים מה הם עושים בשעות הפנאי ומה אפשר לעשות כדי להפוך את הבילויים האלה למשמעותיים יותר. (לדוג' לשחק כדורסל במקום קלפים, ליצור קלפים עם תמונות של החניכים במקום שחקני כדורגל לא מזכרים).

3. אפשר להכין סרט על נושא מסוים שחשוב לקבוצה (כדאי לחלק את החניכים לתפקידים - במאי, שחקנים, תסריטאים, ועוד, על פי הרצון והכישרונות). את הסרט ניתן אחר כך להקרין בסניף, לשלוח להורים, ועוד.

4. עיתון סניפי - אפשר להכין עם החניכים עיתון סניפי חד פעמי או אפילו לקחת כפרויקט קבוצתי פעם בחודש. גם פה חשוב לחלק את החניכים לתפקידים - עורכים, כותבים, צלמים, ועוד.

סינון -

במערך דיברנו על החשיבות של הסינון. מטרתנו לחנך את החניכים לחשוב לפני שהם נחשפים לתרבות מסוימת, האם זה נכון ומתאים.

1. מודיעים לחניכים שיתקיים שבוע הבא ערב סרט קבוצתי. מביאים רעיונות לשבעה סרטים בסגנון שונה ומחליטים ביחד מה ראוי לראות ומה לא. חשוב מאוד לתת משקל לדיון ולשאלה של מה המניעים לראות או לפסול סרט?

2. מכינים ביחד עם החניכים פלייליסט של שירים ששומעים בסניף. השירים צריכים להיות מקובלים על כל חברי הקבוצה, המדריכים והמרכזת.

3. חושבים עם החניכים מה הם עושים בשעות הפנאי ומה אפשר לעשות כדי להפוך את הבילויים האלה למשמעותיים יותר וחינוכיים יותר, לדוגמה - הרבה פעמים משחקים בקלפים עם תמונות של שחקנים. אפשר להכין במקום עם תמונות של דמויות מוערכות, או אפילו עם דמויות מהסניף (חניכים, מדריכים ומרכזת).

רעיונות לסיכום המערך -

1. מביאים גלידה וכל חניך מתבקש לקשט בעדשים צבעוניות. ולענות על שאלות ע"פ הצבעים שהוא לקח:

אדום- הפעולה האהובה עלי במערך.

ירוק- משהו שאני לוקח על עצמי בעקבות המערך.

כחול- משהו שהתחדש לי במערך.

תום- מה הייתי רוצה לסנן בחיים שלי?

צהוב- אם היו לך מיליון דולר, מה היית יוצר עם הכסף הזה?

2. אפשר גם לקחת בקבוק ריק עם פתקים של שאלות ומשימות של המערך. מסובבים את הבקבוק כמו באמת או חובה ומי שהפקק מורה על כיוונו צריך להוציא פתק ולענות על השאלה/ לבצע את המשימה.

חשוב שהמשימות והשאלות יתאימו לתהליך שהקבוצה שלכם עברה.

שאלות-

- הפעולה האהובה עלי במערך.
- משהו שאני לוקח על עצמי בעקבות המערך..
- משהו שהתחדש לי במערך
- מה הייתי רוצה לסנן בחיים שלי?
- אם היו לך מיליון דולר, מה היית יוצר עם הכסף הזה?

משימות-

- המלץ על סרט טוב שראית
- ספר על 2 כישרונות שיש לך
- חשוב על משהו שאתה יכול להוסיף לקבוצה
- לסדר את הפעולות לפי הסדר שהם היו (דורש מהמדריך להכין כרטיסיות מראש)
- לחלק כרטיסיות של שירים למתאים ולא מתאים (דורש מהמדריך להכין כרטיסיות מראש)

3. רעיון נוסף לסיכום- משחק הכתרים (מכינים כתרים ופתקים עם המושגים. בכל פעם מניכים את הכתר על ראש של חניך ובלי שהוא רואים מצמידים את המושג לכתר עם סיכה משרדית. החניך בשאלות של כן ולא צריך לגלות מה המושג שכתוב לו על הכתר) עם מושגים שדיברנו עליהם המערך.

• אינטרנט

• סינון

• יצירה

• סרטים

• שירים

• פעיל

• סביל

• נפה

וכמובן מושגים שדיברתם עליהם עם חניכים שלכם.. (שמות של סרטונים או שירים שהשמעתם או קטעים שהקראתם והיו משמעותיים. כדאי אולי לחשוב על בדיחות או חוויות שהיו משמעותיות ולהכניס גם אותם למשחק).

עזראים מחנכים בדרך

איך עובדים עם תוכן התנועה?

איך עובדים עם תוכן בתנועה שלנו?

1. הצפת הנושא

השלב הראשון בבניית תהליך הוא להציף את הנושא באופן משמעותי מול עצמנו.

בחלק זה נשאלות כל השאלות - הקלות והקשות, הפנימיות והרוחביות, המעניינות והמשעממות, בקיצור - כל מה שעולה.

קיימים שני סוגים של שאלות: שאלות שקשורות אליי - אלה שאלות שקשורות לעולמי הפנימי, לאישיות שלי, לערכים שלי, למחשבות, לרגשות; ושאלות שקשורות לנושא - אלה שאלות שנותנות פרספקטיבה ועומק על הנושא מבחינה היסטורית, תרבותית וכו'.

במערך עזראיות ההצפה הייתה במשחק הצוללות ובעיבוד שלו. עלו שם שאלות על עצם השייכות, על המשכיות, על שותפות וכדומה מזווית אישית ומזווית ערכית-כללית (מה נכון לי לעומת מה נכון באופן כללי).

במערך תורניות ההצפה קרתה על ידי ה"מסכימוטר", שם עלו שאלות שקשורות אל עצמי (למה אני דתי?) לעומת שאלות שקשורות לאידיאל, כמו העדיפות של לימוד תורה ביחס לפיתוח כישרונות.

2. למידת הנושא

אחרי שאנחנו מציפים את הנושא והוא מעורר בנו סקרנות ורצון לקבל תשובות, אנחנו ניגשים ללימוד על הנושא - שוב, ברמה שלנו. אנחנו עדיין לא יורדים לרמת החניכים.

לימוד נושא יכול להיות בכמה צורות:

- מקורות תורניים (הראי"ה, ילקוט שמעוני וכדומה)
- מקורות חול (8200)
- התבוננות פנימית (שאלות שעוסקות בחוויה האישית ולא בהבנת המקור)
- שיח עם אנשים (עצם הדין)

3. בחירה ומערך

- עד כאן עסקנו בתהליך שעובר המדריך בפני עצמו, מול עצמו. בשלב הזה אנחנו רוצים לעבור לרמת החניכים, ושם נדרשת הבחירה שלנו.
- איך נדע לבחור את המערך, המסרים, השאלות וכו'? ישנן שלוש נקודות שנרצה לשים לב אליהן:
- רלוונטיות - מה מעניין את החניכים? איך הנושא רלוונטי לחיים שלהם? איפה הם פוגשים אותו?
  - מסגרת - אילו שאלות אני לא רוצה שהחניכים שלי ישאלו? מה הם גבולות הגזרה שלי? למה?
  - חשיבות - יכולות להיות המון שאלות מעניינות, השאלה אם הן חשובות...

עכשיו אנחנו ממש בתוך עולמו של החניך.

- ראשית, יש להגדיר מה המטרות שלנו: לאן אנחנו רוצים להגיע עם החניכים? מה המסר שלנו? עם מה אנחנו רוצים שהחניכים יתעמתו? במערך תורניות רצינו לתת לכם כלים להתמודדות עם תופעות כאמירה חינוכית, וכן רצינו לעורר שיח סביב תורניות.
- במערך עזראיות המסר היה להיות שותפים ולא לקוחות, ולהכיר את התנועה במשקפיים של הערכים שמשקפים בחזון.
- שנית, יש לבנות מערך המורכב מכמה פעולות שצריך להיות להן רצף הגיוני.
- כלים לבניית מערך ולהעברת פעולה תוכלו למצוא בחלק הבא של היחידה.

4. פרויקט

- אחרי שעושים מהלך משמעותי עם החניכים, חשוב לסכם אותו גם בדרך חווייתית. פעילות זו מדברת לחניכים ברובד אחר, ויש סיכוי שתשאיר חותם משמעותי אפילו יותר מהפעולות.
- קיימים שלושה סוגים של פרויקטים:
- פרויקט שמטרתו לסכם - סיכום הנושא באופן חווייתי שמסביר את

התהליך שעברנו ומסכם את התובנות שלמדנו וגיבשנו יחד (מוצ"ש עזראיות).

- פרויקט שמטרתו ליישם - יישום נושא במובן הפשוט. בפרויקט כזה יוצאים לעשייה שמיישמת את הערכים שלמדנו עליהם.
- פרויקט שמוליד תוצר - הדגש כאן הוא על יצירה של החניכים שנובעת מתוך המהלך שהם עברו. בדרך כלל זה ייסגר בערב שיא שבו כדאי להזמין הורים וכדומה (מוצ"ש תורנית).

מערך הוא כלי המאפשר להטמיע בחניכים מסרים עמוקים יותר ורחבים יותר, כיון שהמערך בנוי מפעולה על גבי פעולה. על מנת שתהליך "יתבשל" אצל החניכים, צריך זמן ממושך ולכנות את התוכנות באופן פשוט ויציב. לכן, בתנועה אנחנו מאמינים כי עדיף לעבוד במערכים על מנת להכנות בחניכים מסרים שחשובים לכם ולנו.

איך בונים מערך?

1. בוחרים נושא

מה רלוונטי לחניכים? מה מעסיק אותם? מה חשוב לי שיעסקו בו? מה נוגע לי? מה מעניין אותי? מה בוער בי?

2. בוחרים מטרה

מה אני רוצה להגיד? מה אני רוצה להשיג? מה יקרה עם החניכים בסוף?

3. בונים מבנה

מפרקים את מה שלמדנו וחשבנו לתת-נושאים, וכל תת-נושא הוא פעולה. אפשר לעשות זאת בשתי דרכים:

רצף - בנוי כהליך הדרגתי, כאשר המטרה הגדולה תושג לאחר תהליך של בניית הנושא.

הצגה רחבה - בנוי כתקיפה של הנושא מכמה כיוונים. הנושא מדובר כבר מההתחלה, והוא הכותרת של כל פעולה.

4. בודקים את עצמנו

סיימנו לכנות את המבנה הכללי ואת נושאי הפעולות ונשווה עם המטרה שבחרנו (סעיף 2) - האם המערך עונה על המטרה? אם כן - מצוין! אפשר להתחיל לכנות את הפעולות עצמן. אם לא - נבדוק שוב את כל הסעיפים: האם המטרה שהצבנו נכונה ומדויקת? האם התפזרנו במערך עצמו? האם ברורה לנו המטרה? לאחר מכן, ניגש כמובן לתיקונים...

איך בונים פעולה? הגדרת מטרה

הגענו לדבר הכי חשוב: להגדיר מה מהמטרה שלנו! גם אם אמרתם שאתם רוצים לעסוק בנושא מסוים, יש לו כיוונים רבים ואמירות שונות שאתם מסכימים או לא מסכימים איתם. לכן חשוב להגדיר מה אתם רוצים שיקרה בסוף הפעולה.

מטרה נכונה היא מטרה שכתובה באופן חיובי (מה אני רוצה שיקרה, ולא מה אני לא רוצה שיקרה), שהיא מספיק רחבה ובכל זאת אומרת משהו בר (לדוגמה: שהחניכים יתנהגו יפה זה לזה - מה זה להתנהג יפה?)

כמו כן, ישנם כמה סוגי מטרות: לפעמים אנחנו רוצים שהחניכים ילמדו משהו ברמת הידע שלהם (כן, אפילו שאנחנו לא בבית ספר, לפעמים חשוב לנו שהחניך יכיר משהו חדש). לפעמים אנחנו רוצים שהחניכים יפתחו תפיסה ערכית יותר וישנו את התנהגותם ורגשותיהם כלפי משהו מסוים, ולפעמים אנחנו רוצים שהם ירכשו מיומנויות וכישורי חיים.

המטרה שלי בפעולה: _____

והיא מסוג: _____

בניית מבנה ומהלך

זהו, הגענו לפעולה עצמה.

פעולה מורכבת מפתיחה, גוף וסיום (ולכל זה קוראים מבנה). בכל חלק חשוב שתחליט מה צריך לקרות, ואחר כך לחשוב על מתודה מתאימה שתמח זאת.

- פתיחה: מטרת הפתיחה היא לגרות את החניכים. ליצור עניין שמרח מאתגר ופותח את החשיבה ולהציף את הנושא. מתודות מתאימות יכול להיות קטעי עיתונים, סרטון, סיפור, הצגת דילמה וכו'.

- גוף: גוף הפעולה הוא תהליכי, נוגע בנושא ממש ומהווה את עיקר הפעול מטרותיו, דיון, התמודדות עם דילמות, העברת תהליך, העצמת השאלה וניכ לפתור אותה.

• סיום: הסיום בעצם סוגר את הפעולה, ומנסה להגיע לפתרון תוך כדי גיבוש דעת הקבוצה. לרוב כדאי לסיים באמירה (ולפעמים דווקא בשאלה פתוחה למחשבה), ולקשר את הסיום לפתיחה (לפתור את הדילמה שהוצגה, ליישב את הסתירה).

פתיחה: _____

_____

גוף: _____

_____

_____

סיום:

_____

_____

מתודיקה היא הדרך להנגיש את הרעיון שלנו לחניכים. בתור בני אדם, אנחנו צריכים שיעניינו אותנו, אנחנו צריכים שיגרו אותנו. פעמים רבות ההבדל בין משהו ש"עובר" למשהו ש"לא עובר" הוא האם זה מעניין, מגניב, כיף, יפה וכו'. זו מטרתה של המתודיקה. אנחנו רוצים לקחת רעיון ולהשתמש בכלים מתודיים כדי להעביר אותו. יש המון סוגי חוויות ומתודות - סיפור, הצגה, דיון, משחק, כתיבה, מוזיקה, סיור ועוד ועוד. וכמובן שבתוך כל אחת מהאופציות האלה יש סוגים שונים ואין ספור אפשרויות.

מתודה ממחישה מול מתודה מעוררת

מתודה ממחישה מוכיחה בעצמה את הטענה (למשל: חסר חלק בפאזל כי דוד לא הגיע, וזה מראה לנו כמה כל אחד חשוב). לעומת זאת, במתודיקה מעוררת, המתודה רק מאפשרת שיח פתוח ומעניין יותר, אבל היא לא מהווה חלק מהתוכן (למשל: לדרג כרטיסיות לפי סדר החשיבות, חידון, שכל אחד יישב ליד מה שהכי חשוב בעיניו וכו'. כל אלה רק מעוררים את הדיון, לא ממחישים למה באמת א' יותר חשוב מ-ב'). בדרך כלל מתודה ממחישה עדיפה, כי היא מעבירה את המסר בצורה חזקה יותר. כשאנחנו באים לבנות פעולה אנחנו צריכים לנסות לחשוב על מתודה שתאים למה שאנחנו רוצים להעביר, מתודה שמשרתת את מטרת הפעולה שלנו. להלן טיפים שונים לעבודה עם מתודיקה. אתם מוזמנים להוסיף מניסיונכם.

טיפים כלליים:

מחקרים מראים שכשאתם מקשיבים להרצאה, פותחים מאמר באינטרנט או אפילו רואים סרטון ביוטיוב, יש כמה שניות שבהן אתם מחליטים האם זה מעניין אתכם או לא והאם אתם רוצים להמשיך להקשיב לזה.

אצל החניכים שלכם, זה עובד בדיוק באותה צורה. חצי הדקה הראשונה של

הפעולה שלכם זה הזמן החשוב ביותר, כי בו החניכים החמודים שלכם יחליטו אם הם יואילו בטובם להקשיב לכם או לא.

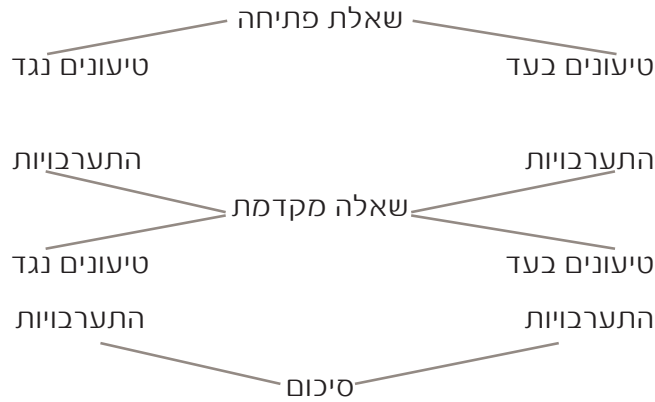
< "דקת הזהב" - חשיבות הפתיחה.
< יש דברים שהם טכניים ומועילים, וכדאי להיעזר בהם. אתה לא תלוי רק ביכולות האישיות שלך.
< שיטת 'התקליט השבור' לטיפול בוויכוחים עם חניכים.
< סילוק הסחות דעת (להפוך כיוון ישיבה, לעבור במקום אחר, להוציא מהחדר דברים לא קשורים

שנמצאים מאחור, לוודא מראש מה החניכים רואים, לדאוג למקום קבוע לפעולה)

טיפים לדין:

< טריגרים לדין - להניח על הרצפה שלטים או תמונות.
< לתת דוגמה מחיי היומיום.
< שימו לב שהשאלה של הדין ברורה לכם, אחרת הדין עלול להתפזר לכל מיני מקומות.
< קטע לא קשור בכלל שאפשר להשליך וללמוד ממנו על נושא הדין (משהו מעניין, נניח קטע מסרט).
< כדאי מאוד להיעזר בנושאים אקטואליים.
< מתודה לדין יכולה להיות משחק של בית משפט - בעד ונגד משהו מסוים.
< כדאי לחשוב מראש על כל הצדדים והדעות שיעלו בדין. כך תהיו מוכנים למה שיעלה ותוכלו להנחות את הדין בהתאם.
< אם יש מישהו שמדבר יותר מדי או לא מעניין, לשים לב לא להיתפס אליו.
< כדאי להגדיר מראש מטרה לדין.
< בדין המנחה צריך להיות זה שמנתב את השיחה - אבל כלי שירגישו זאת. הקבוצה היא המרכז ולא המנחה!
< בדין צריך שיהיו (לפחות) שתי דעות, כדי שיהיה על מה להתלבט. לפני שמתחילים דיון, נשאל את עצמנו: האם אני יכול להזדהות עם כל אחת מהדעות?
< בהנחיית דיון צריך לשים לב שאנחנו נשארים ניטרליים, ומעמתים כל צד עם הטיעון שכנגדו.

< הדיון צריך להיות בנוי. למשל כך:

< קביעת מסגרת הזמן ונושא השיח - אנחנו צריכים לשים לב שאנחנו שומרים על נושא השיחה, שהדיון לא מתפזר יותר מדי.
< דיון מתחיל באמת כשדעתו של מישהו מתערערת ("וואו, אולי באמת הוא אומר משהו נכון...").
< לשים לב לחניכים השקטים יותר ולראות שהקולניים לא משתלטים על הדיון. אפשר מדי פעם ליזום פנייה למישהו שקצת פחות משתתף כדי לאפשר גם לו להביע את דעתו.

מתודות לדיון:

< שימוש בכדור - רק מי שמקבל את הכדור יש לו זכות דיבור.
< קרוסלה - מעמידים את כולם בשני מעגלים, אחד פנימי ואחד חיצוני. בכל פעם המדריך שואל שאלה, ושני האנשים המקבילים במעגל דנים בה.
< 'מסכימומטר' - המנחה אומר היגד מסוים, וכל אחד צריך להציב את עצמו על ציר דמיוני לפי מידת ההסכמה שלו עם ההיגד.
< 'אקווריום' - שני נציגים מצוותים שונים דנים בנושא בפני הקבוצה כולה. כשמישהו מאותה דעה רוצה להשתתף בדיון הוא קם ומחליף את אחד המשתתפים שבתוך המעגל.

כלים בהנחיית דיון:
 < שיקוף - לתמצת ולסכם את דברי המגיבים. "מה שאני מבין ממך זה ש...".
 זה עוזר למיקוד הדיון ולהבנה של מה שנאמר.
 < הצבת סתירות ועימותים בין דוברים שונים, והצפתם במקרה שהם סמויים.
 "בעצם מה שאתה אומר זה לגמרי הפוך ממה שאפי אמר".
 < פרובוקציות. לפעמים דיון נתקע, או שיש הסכמה של כולם. במקרה
 כזה אפשר לשלוף פרובוקציה, איזשהו מקרה קיצון או הקצנה של דעה
 שנאמרת, במטרה לעורר את המשתתפים.
 < במקרה שהדיון תקוע אפשר גם לשאול אם כולם מסכימים לנאמר. "יוסי
 אומר שצריך לוותר על בגרות במתמטיקה. כולם מסכימים? מישהו חושב
 אחרת?"
 < הבהרות - לעשות סדר בכלגן. מדי פעם כדאי להבהיר את מהלך הדיון, גם
 כדי לעשות סדר וגם כדי לאפשר למי שקצת ריחף לחזור פנימה.

טיפים לסיפורים:

< לא בהכרח עדיף להקריא, ואם כן מקריאים - מומלץ לחלק דף.
 < אפשר למרקר שורות בדף ולתת לחניכים לקרוא לפי הקשר כלשהו - "כל
 מי ש..."
 < להתחיל בפאנץ', משהו מוחשי או סיפור מהחיים.
 < דקת הזהב - רלוונטית בכל חלק בפעולה. לתכנן אותה היטב.
 < לוודא שהם איתך. לתפוס אותם בעיניים.
 < להשתמש בשפה של הקבוצה.
 < לא לשבת במקום.
 < לשאול שאלות באמצע הסיפור.
 < לעשות תנועות או קולות.

טיפים להצגות:

< להביא תלבושות שוות. זה משדרג את העניין פלאים.
 < להתאים את עוצמת הדיבור לפי המרחק מהחניכים.
 < לשתף את החניכים בהצגה.

< לשים לב למתח בין דברים שכתובים מראש ובין אלתור. בעיקרון עדיף לתכנן מראש, אבל לפעמים האלתור הוא הקטע הכי טוב בהצגה.
< אפשר להציג סיפור אחד בכמה וריאציות, זה נחמד ומשעשע.
< להשתמש בקול בהתאם לדמות, ואפשר אפילו קצת מוקצן אם רוצים שיהיה מצחיק יותר.

טיפים למשחקים:

< לחפש משחקים שמתאימים לרעיון שאנחנו מנסים להעביר או לדון בו. שימו לב: יש משחקים שיכולים ללכת להרבה כיוונים ולהעביר מסרים שונים.
< חשוב לתת לחניכים לחוות קודם כול את המשחק כמו שהוא, לא לקשר אותו מיד למסר. רק אחר כך לתת להם לדבר על מה שהם הרגישו במשחק, ומתוך כך לצמוח למסר שאנחנו רוצים להעביר.
< לשים לב שאין במשחק יותר מדי פסולים, כי אז החניכים מהר מאוד מאבדים עניין בפעולה.
< לשים לב שהמשחק לא אלים מדי (בנים, בעיקר אתם...)

קתימב"ה (קול, תנועה, ידיים, מבט, ביטחון, הופעה):

< המדריך צריך להיות הדבר הכי מעניין באזור.
< לשים לגיוון בקול ובתנועה, בתזוזה בחדר.
< קול - לשים לב לעצירות, לווליום, למהירות.
< לא להשתמש במילים גבוהות מדי.
< לא להשתמש באותה מילה אלף פעמים (כאילו, בעצם).
< תנועה - לא לזוז יותר מדי, ומצד שני לא לקפוא.
< לשים לב איפה וליד מי אתה עומד. כדאי לעבור ליד אנשים שלא בקשב.
< תנועות ידיים - מצד אחד לא מוקצנות מדי, ומצד שני - לא ידיים בכיסים.
< התנועות צריכות להמחיש את מה שמדברים עליו.
< מבט - ליצור ולשמור על קשר עין עם החניכים. לא לבהות ולא להתמקד במישהו אחד.

< ביטחון - שפת גוף. לנסות לשדר שאתה יודע, גם אם אתה לא...
< להיות בטוחים במה שאומרים. לא לפחד לקטוע מישהו כשצריך.
< לא להתנצל. ההתנצלות לא מועילה.
< הופעה - לשים לב שנראים נורמלי, בלי כיפה הפוכה וכו'.
< לא להסתכל לרצפה או לתקרה.

בהצלחה!

מטרת הפרויקט היא להשאיר חותם עמוק בחניכים ולסגור את העיסוק בנושא בצורה חווייתית. הפרויקט הוא בעצם פעילות השיא שעושים אחרי תקופה שהחניך למד משהו. הפרויקט מאפשר לחניך לחוות את הנושא מזווית אחרת, באמצעות עשייה או חוויה. כך אפשר גם ליישם בפועל את מה שלמדנו ועסקנו בו. מה צריך להיות בפרויקט? פרויקט לא צריך להיות משהו גדול כמו בזאר, שוק וכו' (למרות שגם זה אפשרי). פרויקט יכול להיות התנדבות בסניף או מחוצה לו, חוויה קבוצתית כמו משחק 'סוף הדרך' ועוד ועוד, כיד הדמיון.

אז איך עושים את זה?

אחרי שבחרנו נושא, ובנינו מערך, והעברנו אותו לחניכים, ננסה לחשוב על פרויקט שיכול ליישם את הנושא בשטח. נשאל את עצמנו איזו פעילות אפשר לעשות כדי שהחניכים ירגישו את הנושא, יחוו אותו, שהוא יעבור מדיבורים למעשים? צריך לחשוב על פרויקט שהחניכים יבינו שהוא קשור למערך האחרון, בכמה שפחות דיבורים והסברים. כמובן שצריך לציין לחניכים שזו פעילות שסוגרת את המערך.

איך יודעים שהצלחנו?

חניך זוכר פעולה או מערך במידה שהם נגעו בו. בסופו של דבר הפרויקט צריך לגעת בכמה שיותר חניכים. קבוצה שהפרויקט ייגע בה תדבר הרבה על החוויה שעברה. כדי להפיק פרויקט כמו שצריך יש להיערך מראש כראוי: לבחור תאריך, לתאם עם כל הגורמים הרלוונטיים, להשיג אישורים ולאסוף כסף אם צריך. מומלץ מאוד להיעזר במרכזת לצורך הפקת הפעילות.

טיפים:

- * לא חייבים לעשות פעילות מפוצצת. פעמים רבות דווקא בפרויקטים הרגילים לכאורה אפשר להעביר היטב את המסר.
- * מומלץ לחשוב ממה החניכים יפיקו את המרב, ולא לתכנן פעילות שהם פחות יתחברו אליה.

רעיונות לפרויקטים שונים:

- סיור
- שיחה עם מישהו מבחוץ
- התנדבות
- משחק מושקע ומגניב
- פעילות יצירה
- טיול
- פרויקט עשייה בסניף
- פעילות של הקבוצה לשאר הסניף
- _____
- _____

עזראים מחנכים בדרך

נספח השיל החוזר

נירים-נתיבות (כתה ה'ו')

זהו הגיל שבו מתלבטים בין הרצון להמשיך להיות קטנים - להמשיך לשחק ולהשתולל, לבין הרצון להיות גדולים ועצמאים - שלא יגידו לנו מה לעשות ושנחליט בעצמנו לגבי דברים החשובים לנו.

החניכים בגיל זה מתחילים להבין את קיומם של חוקים ונורמות חברתיות. החניך מבין כי יש דרך בה החברה רואה התנהגות ושופטת אותה. החניך מתחיל לראות את העולם מנקודות מבט נוספות מלבד נקודות המבט שלו ומעוניין להצטייר כטוב בעיני אחרים. בשכבת גיל זו קיימת חשיבות גדולה לקיומה של קבוצה שכל חבריה בני אותו גיל, בעלי תחומי עניין, בעיות, לבטים ופחדים דומים. דרך הקבוצה מרגיש החניך כי הוא "לא לבד" והקבוצה מהווה עבורו מודל לחיים חברתיים.

בתחילת גיל ההתבגרות משנה הקבוצה את ייעודה - ממסגרת חברתית שבמרכזה המדריך - לקבוצה עצמאית.

הקבוצה ממלאת צרכים שונים ומרובים:

שיקוף - איך דברים שאני עושה נראים מהצד.

מודלים לחיקוי - אני רוצה להיות כמו... **חברים**.

פורצי דרך - מנהיגים בקבוצה המציעים דרכי התמודדות חדשות לבעיות.

מקלט - כאן אני עם אנשים שמבינים אותי, כיף לי וטוב לי איתם.

מקור סטטוס וכוח - כשאנחנו ביחד, אנחנו מסוגלים לעשות דברים שלבד לא היה לנו אומץ לעשות.

מטרת הקבוצה בשלב זה היא ליצור תא חברתי שמשתתפיו קבועים.

למרות העצמאות היחסית של הקבוצה ההולכת ונרקמת בגיל זה, המדריך עדיין מהווה דמות מרכזית ונערצת שמקשיבים לה כמעט ללא עוררין. בשכבת גיל זו הולך ומתחזק הצורך במימוש העצמי. בשלב זה יש לחניך צורך בקבלה ובהערכה מצד החברים. כדי שהחניך ירגיש חלק מהקבוצה עליו לתת אמון ולבטוח בחבריו לקבוצה. הקבוצה תאפשר לו ביטוי אישי וקבלת הערכה מצד החברים.

בשלב זה החניכים (מנתיבות) מתחילים לחפש בתי ספר לשנה הבאה, ויש נטייה ללכת לאן שהרוב הולך, בין אם זה טוב ובין אם לא.

מאפיינים בשטח:

Y מאפיינים בשטח:

הם חשים תחושת שייכות לסניף.
נוצרו נורמות חברתיות בקבוצה.
מרגישים שהתבגרו למרות שהם לא הכי בוגרים.
הצטבר אצלם ידע לגבי פעילות התנועה- תחושת ותיקות, עצמאות.
גדולים בבית הספר - מרגישים יותר עצמאות.
החניך צמא לידע וללמידה, אלא אם כן ממאסים עליו אותה.
גיל הבת-מצווה.
הבנות יותר רציניות מהבנים.
מתחילים קצת להתבגר ולדעת כל מיני דברים.
התפתחות זהות מינית - מתחיל המתח בין בנים ובנות.
בנות - החברות ממוקדת באינטימיות ומחויבות ואילו אצל הבנים - במשימתיות.

w בעיות שעוללות להיווצר:

בעיות חברתיות, (אצל בנות למשל: כאלו שלא מזמנות לבת-מצוות).
אופי מסיבות הבת-מצווה.
לא כל פעילות מספקת אותם.
מרגישים גדולים ואמיצים מספיק כדי למרוד בנורמות של הסניף ובמדריכים.
החניכים עלולים למשוך זה את זה להרשמה לבתי ספר לא דתיים
יש הרבה הערצה וחקייו של תרבות המערב ופחות חיבור לעולם התורה,
מה שעלול להשפיע על הרשמה לבתי ספר לא דתיים
הקבוצה מאבדת עניין.
הקבוצה לא מקפידה על נהלים, מרשה לעצמה להפריע.

e תפקיד המדריך:

לתמוך בחניכים העוברים את גיל ההתבגרות.
לדבר על הבעיות, לשמור על רמת פתיחות גבוהה בקשר אישי ובשיחות כלליות.
ליצור תחליף ליציאות של החברה למקומות מפוקפקים. ליצור יציאות קבועות
בהכוננת המדריכים.
לבנות ולחזק מסגרת של התנדבויות, שיעורי תורה וכו'- ולהשתדל להפוך אותם
לאטרקטיביים.
לאפשר לחניכים להוציא את המרץ הרב שלהם בתוך המסגרת ובצורה מקדמת.
לנתיבות- במקרה הצורך ניתן להעביר מערך בנושאי צניעות ובינו לבינה.
לעודד אצל החניכים חשיבה עצמאית והבעת דעה.
לעסוק בנושא לחץ-חברתי.

להדגיש את הייחוד של כל פרט בקבוצה.
לזהות מנהיגות שמפתחת ולעודד אותה לכיוונים חיוביים.
להקים ועידה קבוצתית שתקבע את כללי הקבוצה, וכך הם יקבלו על עצמם דברים מתוך הסכמתו.
כדאי לערוך לבנות מערך בת-מצווה, שידבר על משמעות קבלת עול מצוות, האופי המתאים למסיבת בת מצווה, משמעות הטקס וכו'.
לדאוג שמתח הפעילות לא ירד.
להציב מטרות ברורות.
לגבש גאווה תנועתית.
להציב מסגרת ולעמוד מאחוריה (גם למדריך מותר להיות קשוח).
לאפשר לחניכים, בהדרגה, לקחת אחריות על הנעשה בקבוצה.
לכבד ולהעריך כל חניך (מעלה את הדימוי העצמי).
ליצור אווירה תומכת בין חברי הקבוצה.
פיתוח מנהיגות, יוזמה ועצמאות.

טבלה ליחידת סיכום

מה זה אומר בפועל?	על מה עובדים בקבוצה - דינמיקה קבוצתית ואישית	מה זה אומר בפועל?	על מה עובדים בקבוצה - תוכן	חודש
				שבט
				אדר
				ניסן
				אייר
				סיוון
				תמוז
				אב
				אלול

מילון לעזר: ביטחון עצמי, עזראיות, התחשבות באחר, ערבות הדדית, דבקות, פיתוח אישיות, פיתוח אחריות, פיתוח כישור מנהיגות והובלה, לויאליות, חשיבה מערכתית, הבדלה בין עיקר לטפל, יכולת ניהול ושליטה, איכות הסביבה, דרך ארץ, ארץ ישראל, אמונה, תפילה, חסד, חינוך, צניעות, חברה צנועה, תורניות.

מה אנו רואים בסוף?
